



Štev. 13.

Na Dunaju, 15. oktobra 1897.

Letnik X.

O tostranski slovanski politiki.

Sedanja politika Slovanov, zastopanih v državnem zboru Dunajskem, razločuje se v posebni točki od politike v prošlosti. Ta politika namreč proizhaja, se nareka, se izvršuje in nadajuje malone izključno na inicijativo sedanjih zastopnikov, ki sedé po deželnih zborih in v osrednjem parlamentu. V prejšnjih dobah so imeli tu in tam kakega voditelja, ki je stal zunaj parlamenta in vodil ves narod, torej v poslednji instanci tudi poslance. Bile so avtoritete, katerim so se klanjali za delovanje po parlamentih in zunaj njih. Takó je bilo med Čehi, Slovenci, Malorusi in drugod. Danes pa se štejejo slovanski zastopniki med seboj jednakoveljavnimi in ne pripoznavajo nobene nadsile, nobene avtoritete; oni se jedinijo bez pravega in odločilnega vodstva in se postavljajo sami narodom za avtoriteto. Podobni so nekoliko v tem pogledu posebnostem starejšim konciljem, ki so določali kot taki, in so se njih sklepom podrejali tudi patrijarhi.

Slovanski poslanci postavljajo sami sebe za najvišjo instancijo narodov in so toliko bolj odgovorni za skupno vodstvo, katero si prisvajajo. Če kedaj, so slovanski zastopniki ravno v poslednjih letih in sedaj prevzeli najtežo odgovornost. Prišlo je do shodov po raznih deželah slovanskih; ti shodi so bili takó zasnovani in prirejani, da so poslanci sami dajali inicijativo in, kakor na Slovenskem, celó bez debat dali na glasovanje od njih sestavljene resolucije. S tem ni še izrečena nikaka graja; kajti odbrani izvoljenci morejo v resnici ukrenuti kaj ugodnega; razvidno pa je, in to je treba tukaj poudarjati, da so oni bolj nego kedaj poprej, prevzeli tudi največjo odgovornost za svoje delovanje. Ta odgovornost je pa danes še posebno velika, ker je sedanje položanje silno važno iz različnih vzrokov.

Če pa presojujemo postopanje slovanskih poslancev samo za Badenijske vlade, razkrije se nam nekaj stranij, katere ne morejo napravljati dobrih vtisov. To nekoliko označiti, zdi se nam ravno s-daj jako primerno.

Kar se dostaje postopanja nasproti sedanji osrednji vladi, so se sosebno češki in slovenski zastopniki tekom dveh let vedli jako čudno. Začetkoma in dolgo pozneje so vlado samo hvalili od nje pričakovali, kdo vé česa in koliko, takó da so gr. Badenija n. pr. na

Goriškem in Kranjskem pozdravljali na poljskem jeziku in si to šteli v poseben ponos. Po mladočeških glasilih so opisovali vlado v dosledno samih svetlih barvah. Tu in tam go na veliko veselje slovanskih nasprotnikov razkladali, kaj vse je Badeni postavil v program Slovanom v izpolnjenje njih doslej odtegnjenih prav. Ko pa se ta program le ni hotel zvrševati po določenih obrokih nadejajočih se slovanskih slikarjev, začeli so mrmrati, potem izpreminjati preverjenje in naposled, kakor med Slovenci, celó žugati z opozicijo. Torej nastopali so s skrajnostjo in pritivali do druge skrajnosti. Kdo takó postopa? Kdor ne poštevava globine vodá, kdor prespava in prezira sistem; kdor ne poštevava vzrokov pozvanja in zvanja sedanje vlade in specifičnega zvanja samega ministerskega predsednika. Ko je naš listič ob nastopu, t. j. še pred prihodom gr. Badenija označeval njegov pomen, kdo bi bil neki oziral se na članek takega obskurnega lističa, dasi dohaja v redakcije prvih slovanskih glasil! Hej, tedaj so se poslušali drugi glasovi, sirenski in potem škvorecovi in papigini glasovi!

Analogno so se vedli in se še vedejo slovanski poslanci gledé na sedanjo državnozborsko večino. Tudi to so proslavljali kot veliko, neporašno, po pomenu besede tvrdo trdnjavo. To je jedna skrajnost; druga se je pokazala pa te dni, ko je Dipaulijeva katoliška ljudska stranka najprej naznanjala, potem pa predložila zbornici poslancev poseben predlog gledé uranjanja narodnostnih in jezikovnih vprašanj. Takoj so začeli tarnati, kakor da bi bili izgubili glave, sosebno med Mladočehi. A pridejo še druge skušnje, ki bodo hujše od sedanje; kajti Dipauli je zasnoval predlog, ki sam po sebi ni le nedolžen, temveč daje tudi svobodo, da bi mogli zares kaj meritornega izdelati iz njega. No, vprašamo, kdo zopet more takó postopati, kakor posamične, oziroma združene slovanske skupine sedanje večine? Vendar le taki ljudje, ki so ali kratkovidni, ali pa ki hočejo z neosnovanimi nadejami tolažiti in slepiti druge in sebe! Kdo je dal politički mislečemu človeku pravo, od take sestave večine pričakovati kaj izdatnega za Slovane? Zopet je naš listič ob vstvarjenju te večine kazal na značaj te sestave, in sicer ne gledé nato, ali se je zjediniła za kak skupen program ali ne. Omeniti je bilo treba na prvem mestu Poljake in nemško katoliško stranko, potem pa še celó Mladočehi. Poljaki so činitelj, ki zavira pravo izvršenje na-

rodne enakopravnosti, ker je ne marajo za Maloruse gališke; katoliški Nemci pa, tudi ko bi hoteli, ne morejo privoliti v tako enakopravnost, da bi ne dajali Nemcem prvenstva. Mladočehi so kazili in kazé vsako smer, ki hoče potom drž. zbora priti do pravega cilja. Nam se zdi sedanjí Dipaulijev predlog toliko srečno zasnovan, da njegova stranka težko kedaj ukrene kaj manj opasnega za Slované. Ravno ta predlog bi moral dati Slovanom povod, okoristiti se s sedanjo večino, ki je drugače docela neugodna za slovanske narodnosti.

Tako se torej slovanski zastopniki zaganjajo od ekstrema v ekstrem, in radi posamičnih skupin se jim izgublja še to, kar bi mogla colokupnost večine vstvariti koristnega in umestnega.

Slovanske skupine se kažejo tudi neplodne, bez vsake inicijative, ki bi poštevala vse narode. Čakajo in čakajo pasivno, dokler ne predložé nemške stranke ali pa vlada raznih načrtov in predlog. To je vselej škodljivo, ker inicijativa je v politiki toliko kakor naskok, bodisi opravičen ali krivičen, in pasivne skupine so potem vselej na slabšem, ker so prisiljene ali odbijati, popravljati ali pa slepo sprejemati, kar se je porodilo v ljudeh neslovanskega mišljenja in še bolj stremljenja.

Doslej so bili še vselej Nemci, ki so ravno v jezikovnem pogledu podajali raznih načrtov; Dipaulijev predlog je prvi nemški predlog, ki daje več svobode tudi za pravično osnovanje zakona, torej tudi zakona, s katerim bi se podelila vsem narodom nacijsalna avtonomija. Ali je bilo treba čakati, da so zopet Nemci, celó v sestavi slovanske večine, dali inicijativo tudi na to stran? Če nočemo odrekatí duševne sposobnosti, smo prisiljeni trditi, da sestava sedanje večine same obsojuje slovanske skupine k neplodovitosti in onemoglosti.

Mladočehi so tavalí v takó nejasnem, da so jim podtikali nasprotniki in prijatelji, kakor da bi hoteli izvršiti ves svoj program zjedno in isto veliko akcijo. Naposled so se uklonili in poklonili — oportunistu posebne vrste. Razglasili so taktiko, po kateri hočejo korakati dalje od *stopinje do stopinje*. To samo po sebi ni nikaka fundamentalna napaka, ker le prekucije si domišljajo, da morejo v isti čas vsiliti celotne nove programe. A taktika od stopinje do stopinje ne vključuje v sebi potrebe, da bi ne razločevali posebne dobe in posebnega položaja, in da bi se bezuslovno udajali za — drobtinice. Drobtinčarstvo je spravilo slovanske narode do — današnjih razmer; teh pa ne morejo dalje prenašati. Fundamentalna napaka bi bila, ko bi slovanski zastopniki odločili se ravno sedaj za taktiko drobtinic; v tem slučaju bi bili primorani Čehi in vsi slovanski narodi odločno pobijati taktiko drobtinčarjev, naj bi se prikazali pri kateri koli slovanski skupini. Sedanje položenje je tako, da sili k dostojni veliki akciji, in k taki more dati orožje celó — Dipaulijev predlog. Uže davno potrebuje monarhija sprave narodov; poprej so opozarjali na zunanje homatije in opasnosti in so bili s tem razlogom tudi takó zvani železni obroč pridobili za velika vojaška bremena ter njih zahteve za plačilo zavrnuli na boljše čase. Drugi časi so sedaj napočili, ker se je naša diplomacija sporazumela v obče in sosebno z Rusijo. Zapreka, če ni bila samo pretveza, torej je odpadla. Drugače je sedaj v notranjih mejah. Tu je treba obnoviti pogodbo z Ogersko, in kakor se vidi, bode vlada tostranska zahtevala od

osrednjega parlamenta zopet neprimerno velikih žrtev. Če nočejo ustave izvršiti drugače nego za velike žrtve, dobro, je sedaj prilika, udati se za nova bremena le proti primerni odškodnini, in taka nikakor ne more biti zgolj v drobtincah.

Blíza se tudi cesarjev jubilej; vladar je zaslužil, da bi se ob 50 letnici vladanja razveselil ob zadovoljnosti svojih narodov; tudi državniki so dolžni delovati na to, in to zopet dosežejo le s primerno veliko akcijo. Ta bi sestajala pa pred vsem v pravilnem izvršenju nacijsalne in jezikovne enakopravnosti, torej nikakor ne v podeljenju drobtinic.

Slovanski zastopniki morejo torej odločno pričeti veliko akcijo, ker jih pri tem podpirajo najtehtniši vzroki in razlogi, tičeči v utvrjeni zunanji politiki, v potrebi obnovenja pogodbe z Ogersko in v primernosti pripravljanja za obči dinastični in državljanski praznik 1. 1898.

Sedanja večina, kakor je označeno dovolj, je pa sama onemogla gledé na izvršenje veliko akcije. Vsled tega ostaje le dvoje možno: ali da vlada pripomore k temu, česar ne more izvršiti sama večina, ali pa da se ta večina preosnuje sama od sebe.

Večino je treba preosnovati, oziroma podkrepiti za veliko akcijo v pomirjenje narodov, a takó, kakor je namerjala, oziroma še namerja vlada sestaviti večino, ne dojdejo narodi do zaresne in stalne sprave. Z levice in sorodnimi življi sestavljati večino, bi ne pomenjalo drugega, kakor spravo nadalje zavlačevati na nedoločeno dobo. Za krpanje kake nove pogodbe z Ogersko bi taka večina ugajala, za spravo narodov pa bi ne bila nikakor sposobna. Uže sedanja večina je prešibka in napačno sestavljena za doseženje sprave narodov; toliko slabša bi bila večina, v kateri bi mešetarili, motili in mešali levičarji.

Ko so videli slovanski zastopniki, da Badenijska vlada deluje na drugačno sestavo večine, imeli so skrbeti sami, da bi pridobili, n. pr. krščanske socijalce na svojo stran, in te bi bili pridobili, kljubu Schönererjevemu terorizmu, ko bi ne bili Mladočehi toliko zarili se v Pacákovo jezikovno načrtanje in naposled v jezikovne naredbe, ki so uže mnogo škodovalé vsemu Slovanstvu avstrijskemu.

Ko bi pa ne bilo dobiti primerne večine, je ostajala slovanskim poslancem še vedno na razpolaganje — opozicija. Mladočehi bi bili ostali le dosledni, ko bi se bili držali opozicije; Jugoslovani bi jih bili pa sami sledili, saj so nepremična stara dejstva, ki jih pripravljajo za opozicijo.

Slovanska opozicija bi bila res formalno onemogla, ali moralno bi se je bili bali bolj nego nemške opozicije. Kajti Slovani so opravičeni, pristopiti k opoziciji, Nemci pa imajo vse, radi česar bi bili Slovani v opoziciji. Slovanov je več nego Nemcev, in do lanskega leta so bile razmere med Avstrijo in Rusijo še toliko nestalne, da bi bila avstr. diplomacija tudi radi tega bolj poštevala notranje položaje na korist Slovanom, nego se more to goditi odslej. Čehi so prezrli tudi to okolnost, ko so takó naglom opustili poprejšnjo opozicijsko taktiko, in pri Jugoslovanih je bila ravno v tem velika napaka, da so stalno drobtinčarili za Taaffeja in do današnjega dne. Ta napaka je toliko večja, ker so ostali Mladočehi bez pravih tovarištev v svojem postopanju, in jih je ta osamljenost še laže

nagnula k udajanju in naposled k opuščenju opozicijskega stališča.

Denimo, da bi danes stopili Mladočehi in Jugoslovani v opozicijo: tudi to bi moralno mnogo izdalo; na zgorej bi začeli misliti o vzrokih take izpremembe taktike na slovanske strani, ki se je izpričala dovolj s svojo lojalnostjo. Ali bi vlada morebiti sprejela Schönenerjance in njih levičarske sopomočnike, da bi narekovali slovanskim narodom zopet svoje vrste patrijotizem in lojalizem? Ali bi bili na zgorej indiferentni, da manjšina naseljenja cislitavskega sestavlja v parlamentu večino in se dogovarja z Madjari čez ramena slovanske večine?

Krščanski socijalci s katoliško ljudsko stranko bi utegnuli s slovanskimi skupinami še vedno boljše dogajati bližnje potrebne akcije, nego pa sedanja večina kot taka. Prvo uslovje pa bi bilo, da bi se Čehi zadovoljili z občim zakonom, sklenenim v drž. zboru, veljavnem o narodnosti in jeziku za vse narode. Saj bi bil potem še vedno čas, posebej sporazumeti se gledé na učenje drugih jezikov v jednih in istih deželah. Najprej je treba zagotoviti vsakemu narodu narodnost in jezik, potem še le pride vrsta na dogovarjanje o učenju in znanju drugih deželnih jezikov.

Če hočejo slovanski zastopniki priti do svojih ciljev, dolžni so sprejeti resolucijo vseslovenskega shoda kot obče obvezno in v tem smislu delovati tudi pri Dipaulijevem predlogu. S tem, morebiti jedino s tem, napravijo pot drugim akcijam; drugače pridejo slovanske narodnosti v veliko opasnost, da prinesejo velikih žrtev za drobtinice, in takó zvano slovansko večino prej ali poslej pokoplje — poljska politika in poljska šlahta. Poslednja deluje na podstavi starega protislovanskega sistema, ki se toliko srečno počuti s hegemonijo Madjarov, Nemcev v obče tukaj in še posebej s prevladanjem Poljakov v Galiciji in Italijanov po južnih deželah.

Naj gledajo Mladočehi in Jugoslovani, kaj delajo; če ne bodo poštevali stvari pri korenini, godilo se jim bode, kakor zadnji dve leti: zaganjali se bodo od ekstrema do ekstrema, danes bodo nekaj hvalili, jutre pa isto obsojevali, in naposled bodo govorili, kakor doslej o nejasnem položaju, v tem ko so bili sami — nejasni! Jasnosti, več jasnosti in manj omahljivosti jim želimo pri težavnih, z neobičajno odgovornostjo združenih bremenih, ki so si jih večinoma toliko radi naložili — sami!



Iz državnega zbora.

Dr. Ebenhoch, Dipauli, v obče katoliška ljudska stranka je v zbornici poslancev podala naslednji predlog: Uverjeni, da je treba z vsemi zakonitimi pomočki stremiti k odstranjenju nacionalne razburjenosti na Češkem in Moravskem, podajajo podpisani, opiraje se na izjavo, dano 9. apr. t. l., naslednji nujni predlog: Visoka zbornica skleni: „Naj se izvoli odsek 36 členov, z za- dačo, da v namen odstranjenja jezikovnih naredeb, predloži načelne določbe o uranjanju narodnostnega in jezikovnega vprašanja, h katerim je treba stremiti po zakonodavnem potu. Odseku se naklada, da v 6 tednih podá poročilo o tem.“

Bar. Dipauli s tovariši so ta predlog stavili, ne da bi se poprej dogovorili s parlamentarno komisijo desnice. To je ostale skupine večine osopnulo in razburilo. Mladočehi so se menda najbolj izpodtikali nad pristavkom, da se predlog stavi v namen odstranjenja jezikovnih naredeb na Češkem in Moravskem. No, to so samo formalnosti; vprašanje je le to, kaj namerja predlog v bistvu, in kakó naj se razgovarja o njem v namerjanem odseku. Pred tedni je bil uže govor, da Dipaulijeva stranka hoče staviti bolj konkreten predlog, po katerem naj bi se vstvaril bolj splošen zakon, okvirni zakon, ki bi dajal deželni zborom oblast, zajedno pa jim stavljajl meje, v katerih se imajo ravnati v pogledu na jezik in menda tudi narodnost sosebno nasproti manjšinam vsake dežele. O tem tu dalje ne govorimo, ker je zastarelo nasproti sedanjemu predlogu. Ta pa je takó splošen, da se morejo vse pravične stranke razgovarjati o njem. Tu ni govor, da bi se določilo kaj samo za Češko in Moravsko, temveč je dana svoboda za zakon z določbami za vse narode in njih jezike, kajti izrecno povdarje bez dostavka o uravnaju nacionalnega in jezikovnega vprašanja. Če pride torej do predlaganega odseka, pokaže ta, ali je sposoben, da vstvari on sam najprej *okvir*, odločen za pravo izvršenje narodnostnega in jezikovnega vprašanja. Mi seveda ne moremo v ta okvir postavljati drugega, kakor načela za vstvarjenje nacionalne avtonomije, dostavljamo pa uže tukaj, da od slovanskih avtonomistov se ne nadejamo ničesar dobrega, ker jih zadržujejo Poljaki, in ker so Mladočehi naravnost — *nezreli* za tako sodelovanje, da ne rečemo hujšega.

Ista kat. ljudska stranka je obnovila po Ebenhochu svoj šolski predlog, v katerem zahteva ločenje učenecv po veri in narodnosti. Po §. 21. naj prične šol. dolžnost s 6. letom, naj traja v obče 8 let. Vse drugo, sosebno oblast skrčenja dolžnosti na 6 ali 7 let, naj se prepušča dež. zborom. V slučaju skrčenja naj pa traja toliko časa nadaljevalni pouk.

Dr. Winkowski s tovariši predlaga, naj se govori ne le v nemškem, temveč tudi v drugih jezikih, običajnih po raznih deželah, stenografski zabeležujejo, njim pa pristavljajo preverjeni prevodi na nemškem jeziku. Predlog naj se izroči odseku 24 členov. Nekaj je v tem predlogu dobrega, toda, dokler se ne izvrši narodna in jezikovna jednakopravnost pravilno, je še vedno prevelika koncesija v predlaganju, da se zasnujejo prevodi na nemški jezik. — Schönenerer s tovariši je pa stavil zopet nujen predlog, da se odstranijo jezikovne naredbes v Čedah in Moravi, potem da odsek 36 členov zasnuje jezikovni zakon, po katerem bi se zakoni o jezikovnih vprašanjih po dež. zbiorih in v drž. zboru sklepali vedno le z dvetretjinsko večino ob prisotnosti najmanj $\frac{3}{4}$ vseh členov; naposled naj bi se zakonito nemški kot drž. jezik zagotovil po vseh deželah, razun Dalmacije, Galicije in Bukovine, in sicer takó, kakor je to na Ogerskem. Schönenerer ponavlja tudi predlog, da se napravi posebna zakonodavska skupina iz dežel, ki so pripadale nemškemu Bundu, torej da se ločijo od Galicije in Bukovine (Komu zapusti Schönenerer Črnovsko *nemško* univerzo? Op. stavčeva); da se Dalmacija pridruži Ogerski; da se posebe volijo delegacije iz »Nemske Avstrije« in Galicije pa Bukovine, dokler se ne izvrši personalna unija z Ogersko.

Vlada je 12. okt. zbornici poslancev predložila predlogi o davku za prevoznjo in za prodajanje slad-

korje, potem predlogo za provizorno podaljšanje pogodbe z Ogersko, in sicer od 31. dec. 1897 do 31. dec. 1898. Pomnila je tudi predlogo za karteke.

V 3. seji (25. sept.) so bile volitve v delegacije. Za Česko so izvoljeni: dr. Engel, Herold, Janda, Kaftan, Pacák, dr. Kramář, gr. K. M. Zedwitz i. dr.; za Dalmacijo dr. Barwinski in 6 Poljakov; za Štirsko 3 Nemci; za Koroško 1 Nemec; za Kranjsko dr. Šusteršič; za Bukovino Lupul (Romunec); za Moravsko 2 Nemci, 2 Čehi (Stránský, Žáček); za Silezijo 1 Nemec; za Istro Italijan dr. Gumbini; za Gorisko Lah dr. Verzeznapi; za Tržaško 1 Italijan. — Slovenci imajo za vse dežele samo 1 delegata; Hrvatje samo 1; Malorusi 1 polovičarja!

Dne 1. okt. je finančni minister dr. pl. Bilinski predložil in zajedno utemeljeval proračun za l. 1898. Izmed razhodov navajamo: državni zbor 1.306.262 gld., skupne stvari 122.656.440, čez 3½ mil. več od l. 1897; za domobranstvo 24.072.681, čez 2 mil. več; naučno ministerstvo 29.177.140, 1¼ mil. več; finančno minist. 112.651.806, 88 milijonu več; trgovinsko 49.445.049; za železnice 46.525.500, 2½ mil. več; kmetijstvo 18.588.231, manj 271.943 gld.; pravosodno 28.065.087, 3 mil. več; pokojnine 22.898.800; drž. dolg 170.553.910, več 2½ milij.; uprava drž. dolga 650.190. Skupej 715.920.827, več 25.798.569 gld. — Med dohodki ima nauč. min. 6.851.733, finančni 518.889.842, več 22.633.406 gld.; za železnice 118.829.800, več 5 mil. Skupnih dohodkov je 719.900.282, preostanka 3.979.455, več 3.969.017. Potem je stroškov za investicije 29.179.780 gld., za železnice gre od tega največ, namreč 19.493.000; za nauč. min. 2.255.600. Če gledamo na posamične postavke, gre največ za skupne potrebe in za drž. dolgove. Za bogočastje in prosveto gre prav za prav okoli 22 mil., v primeri s skupnimi stroški 700 mil. jako malo! Skupne potrebe očitno kažejo, kakó trpi tostranska polovina, in kakó bi bile sedaj finance tukaj na dobrem, ko bi Ogerska plačevala pravičniso kvoto. Poleg skupne vojske pobira pa tudi deželna bramba razmerno mnogo, več nego bogočastje in ves ponk!

Finančni minister je v svojih označenjih jako pesimističen, se posebno gledé na l. 1898. Za povišanje plač uradnikom, vojaštvu, slugam in kongrui hoče vvesti dva huda nova davka; davék na prevoznjo in na prodajanje sladkorja, na poslednje 6%, takó da bi se še bolj podražal itak dragi sladkor. Obeta pa čez dve leti odpraviti malo loterijo in kolek na novine pa koledarje in še kako drugo polajšavo. Seveda, — če pojde, kakor sam pravi.

Kaže pa tudi na škodo, ki je za naše dežele nastala vsled tega, da se ni uže letos dognala pogodba z Ogersko. Kdo je pa temu kriv, kakor Madjari z jedne in sedanji obstrukcionisti z druge strani! Za slovanske narode izvestno nikaka tolažba, da poleg njih bode trpelo tudi nemško naseljenje.

Opst Treunfels je v isti seji izročil predlog, da se postavi parlamentarno sodišče v ščitenje časti. Sodišče naj bi sestajalo iz 24 členov in opravljalo svojo čast ves čas sesije zbornice poslancev. Ono bi razsojalo o razžaljenju in dajanju zadoščenja. Poslednje bi se vršilo s pojasnili, preklicanjem ali pa pred svedoki s prošnjo za odpuščanje. Dvoboj pa naj bi bil izključen. Kdor bi se ustavljal razsodbi, bi izgubil mandat ter bi ne mogel biti več izvoljen za čas iste sesije. Ta predlog so stavili izvestno vsled dvoboja med posl. Wolfom in gr. Badenijem.

Dipaulijev predlog o narodnostnem in jezikovnem vprašanju.

Večina sedanjega drž. zbora se je zopet vzemirila, njegova manjšina pa razradostila, ker je nemška katoliška stranka po bar. Dipauliju proti volji večine ali vsaj bez dogovora z njo predložila zbornici poslancev celó nujni predlog o potrebi uravnanja narodnostnega in jezikovnega vprašanja potom zakonodavstva s pomočjo načelnih določil. O tem dogodku se pripravajo in mnogo pišejo po listih vseh strank, se posebno pa avtonomističnih. Mi želimo kar možno kratki biti in takoj povedati, da se nam predlog Dipaulijev ne zdi čisto nič opasen, pač pa da vidimo v njem povod in sredstvo, kakó bi mogli srečno doiti k cilju in pomirjenju se posebno neagresivni, pravice žejni slovanski narodi. Niramno pa mnogo zaupanja, da bi to priliko porabili slovanski zastopniki, ker ni ne dovolj razuma, ne volje za predleg, ki bi mogel dovesti k dalekosežnim posledicam, večim, nego si jih predstavlja danes sam Dipauli. Toda k stvari!

Dipauli s svojo stranko je zagrešil v resnici taktično napako, da je v zbornici poslancev razglasil svoj predlog bez sporazumljenja s parlamentarno komisijo sedanje večine. Radi tega se tudi poslednja huduje, ker vidi, da se s takim vedenjem izpodkopuje zaupanja v sestavo večine. Vzrokov Dipaulijevemu postopanju nočemo izsledovati; najehtniši je pa izvestno v tem, da pri drugih skupinah večine bi ne bil dobil dovoljenja za svoj predlog; vsaj take oblike mu bi ne bili dopustili. Mladočehi in Čehi v obče so razburjeni, da Dipauli izrečno razodeva namen svojemu predlogu, namreč ta, da bi se odpravile jezikovne naredbe na Českem in Moravskem. V drugem odstavku predloga pa je misel obsežniša, ker je razvidno, da Dipauli želi urejenje narodnostnega in jezikovnega vprašanja v obče z zakonodavstvom in ne več z naredbami, in da bi to veljalo ne le za Česko in Moravsko, temveč za vse dežele.

To stoji v postavljenem predlogu; komentarji, ki jih daje sam Dipauli in v obče njegova stranka, so sicer zaminivi, tudi dražilni, dejanski pa bez vsake načelne in dejanske veljave. Dipauli si more misliti izpolnjenje svojega predloga po »načelnih določilih«, kakor mu drago; on nim moč, da bi se zasnovala ta določila, kakor bi hotel on; to oblast bode imel najprej odsek 36 členov, ki se izbere in zbere, da dá odgovor, oziroma podeli obliko »načelnim določilom«. Ta odsek more vstvariti iz predloga kaj odločilnega, historičski pomenljivega ali pa — pokopati ga. V sedanji desnici je dovolj zaslepljenih, kratkovidno sebičnih grobokopov, ki utegnejo po svojih izvoljenih uže v odseku potopiti predlog kat. stranke. A tudi ko bi bil dotični odsek toliko dalekoviden in srečen, da bi stopil pred skupno zbornico poslancev s plodovitimi pozitivnimi predlogi, je ta zbornica še vedno toliko nezanesljiva, da more ona uničiti, kar bi izumel odsek dobrega. Naposled je pa gospo-ka zbornica čuvarica, da se ne prenaaglijo modrijani zbornice poslancev, ne — v slabem, a tudi ne v dobrem! Zakaj torej toliko hrupa se posebno med Mladočehi!

Predlog Dipaulijev sam na sebi, po obliki meritičnega drugega odstavka, je popolnoma pravilen, ker sam ne stavlja nič konkretnega, s tem pa tudi

nikakih mej; on daje neskrčeno svobodo modrosti vseh zakonodavnih činiteljev ter pripoznava po zunanjih dejstvih, da je potreba stvoriti nekaj, da torej dosedanje postopanje ne vodi k cilju, kljubu tolikim in tolikim naredbam in raznovrstnim starim zakonom in tradicijam. Predlog daje razumeti, da ustavna določba čl. XIX. je presplošna, da torej zahteva še drugih konkretnih načelnih določil. Kaj hočemo več? In še celó, ko bi bil Dipauli napravil napako drugih poslancev, ki so doslej poštevali izključno jezikovno vprašanje, bi mogel pa dotični odsek predlog popolniti in popraviti s pristavkom tudi narodnostnega vprašanja. Dipauli pa je izrecno to zadačo sam zvršil, ter zahteva načelnih določil za uravnanje narodnostnega in jezikovnega vprašanja.

Če so Dipauli, Ebenhoch in pristaši po svojih listih uže pred tedni govorili o nekem okvirnem zakonu (Rahmengesetz), ki bi dajal deželni zborom konkretna določila in ravnala v zaščito vsakoterih deželnih manjšin, kaj nas to briga, ko se glasi v državnem zboru stavljeni predlog bez takih, rekli bi, subjektivno strankarskih navodil? Odsek 36 členov vsekakor nima potrebe ozirati se na modrost, ki jo posebe razklada kat. stranka. Odseku in mislečim politikom v obeh zbornicah je zadača, da sami izpolnijo okvir, ki ga je Dipauli stavil s svojim predlogom. Dipauli je dal zares *zadostno in popolno svobodo*, da se po njegovem predlogu *more povoljno* rešiti nacijsko in jezikovno vprašanje. Če se zgodi to, potem ni nikake škode, ko bi se odstranile jezikovne naredbe za Češko in Moravsko in vsakotere take starejše ali novejše naredbe. Kajti pravilno izpolnjenje Dipaulijevega okvira bi se gašlo dalje in bi bilo odločilniše za obstanek in razvoj narodov, nego so sedanje naredbe!

Čehi povdarjajo, da jezikovne naredbe Badenijeve obsežajo *minimum* od katerega ne odstopijo. Da, ali pa ne! To, kar bi utegnulo nastopiti namesto tega minimuma, *ni dolžno biti identično z naredbami*, moglo bi obsežati kvalitativno in kvantitativno kaj odločilnišega, stalnišega in obsežnišega ali pa tudi — manj! Le v poslednjem slučaju bi se mogli Čehi protiviti nadomestilu naredeb, drugače bi kazali le trmo na svojo škodo. Tudi so Čehi s stališča nacijskih interesov avstrijskih Slovanov dolžni gledati nato, da dobé oni in ti njih krvni bratje stalno poroštvo za svoj obstanek in razvoj, tega pa misleči politik po naredbah in dosedanjih potih ne najde, tudi v stremljenju, da bi se reševalo nacijsko in jezikovno vprašanje po deželnih zborih. Dež. avtonomisti razkrivajo le svojo staro kratkovidnost in sebičnost, ko hočejo po dež. avtonomijah narodom deliti narodnostno in jezikovno enakopravnost, prav za prav krivično nejednakopravnost.

Slovenski poslanci so vezani po dejstvih dež. avtonomije in po posebnih vsenarodnih sklepih sprejeti Dipaulijev predlog, ker je v njem prostora za vse narode in za pravilno rešenje narodnostnega in jezikovnega vprašanja, torej tudi za pravilno vstvarjenje nacijske avtonomije, kakoršno Sloveni zahtevajo formalno in dejstveno vsled resolucije od 14. sept. na vseslovanskem shodu. Slovenski zastopniki pomenjajo sedaj svetilo, katero more s konkretnimi pojasnili posvetiti tudi v staro temo dež. avtonomistov. Pri Poljaki seveda nič ne opravijo, ker Galicija je za nje odločilna tudi tam, kjer gre konsekvantno izvesti kaj za vse narode. To pa ne sme drugih slovanskih po-

slancev zavirati, da bi ne porabili prilike, ki jim je daje Dipaulijev predlog. Ta predlog je ponujen *beli papir*, na kateri je možno napisati vse, kar je narodom potreba. Če ga popišejo pravilno in prav, stvorijo zgodovinski korak dalje v razvoju avstrijskih narodov. Pošteno ne delo, z umom in — dobrim srcem!

Sastanak.

Blieda ajeno odkuda se stvori,
Da me buniš u mojoj samoći?
Jesi l' došla, da mi vrijeme kratiš,
Bezsene da duge kratiš noći?

Lica su ti blieda, oči gore ...
Usta niema ... deder noćna drugo
De pro zbori štogod — što me gledaš
Tako niemo, uporno i dugo?

Ti me grliš ... cjelivaš me živo ...
Leden ti je cjelov moja drugo ...
Gle, i suza oškropi mi lice ...
Ah, to ti si — moja stara tugo!

Srećko Zindl.

ВЕСНА.

Вотъ и первый соловей
Въ первой зелени вѣтвей.

И надъ рощею пахучей
Комары кружатся тучей.

Первый теплый вѣтерокъ
Первый долу гнѣтъ цвѣтокъ,

И далече у опушки
Закукували кукушки ...

Здравствуй, милая весна!
Сколько время ты ждана!

Сколько мѣсяцевъ суровыхъ
Плѣнный миръ лежалъ въ оковахъ.

Наконѣцъ — то ты пришла
Для свободы и тепла.

П. Ковалевскій.

Соловей, -вья, slavec. — Зелень, -п, zelenjava. — Вѣтъ, и, ж. м. вѣтъ, в vseh ostalih pad. je naglas na konci: вѣтвей, вѣтвямъ ito, umenj. вѣтка, вѣточка, vejica. — Пахнуть, dišati, пахучий, -ая, -ее, дишею. — Туча, -п, oblak; slov. toča — градъ! — Далече, нав. далеко, далеко. — Опушка, -п, ж. kraj lesa (od пухъ); опушка шубы, mehovina na konci rokavov itd. odzunaj. — Здравствуй! — уйте! govori se pri srečanju. Pri ločitvi: прощай, -те, ali: до свиданія! — Плѣнный, vjeti. — Ты ждана = тебѣ ждали, smo te čakali; ждать, ожидать, čakati; f. ždeti.

X—къ.

Počajevska lavra.

O вѣсахъ не спорятъ — de gustibus non disputandum, pa kar je res, je res: munihi vseh vekov, vseh narodnostij i vseh ver bili so i ostanejo v tem obziru ljudje z nežnim čuvstvom i globoko dušo.

Na divni Volynji, ne daleč od avstrijske meje, med graničnima postajama Voločinskim i Radzivilovim, na živopisni gori, okolo katere se razlegajo plodne ravnine i doline, na *Počajevski* gori, katera nad 300 čevljev strmi nad svojim podnožjem, na tej rajski visini so se obsnovali

1261. l. ruski inoki (munihi), iz kojih obitelji je v teknu časa zrastle svetovno znana sedanja *Počajevska lavra*, praznovavša 8. sept. t. l. svoj 300 letni obstanek.

Da je Počajevska lavra *ruskega i pravoslavnega načela*, o tem svedoči poljski kralj Sigismund II. v pismu od 1557. l., v katerem se govori o cerkvi Uspenja (vnebovzetja) Matere Božje v Počajevu, cerkvi *starodavni, pravoslavni*. Rečeno pismo je napisano k Vasiliju Gojskemu, tedanjemu vladcu Počajeva.

1559. l. popotoval je v Kijev iz Carjigrada grški metropolit Neofit. Po poti je zašel k bogati Počajevski pomeščici Ani Gojskej, katero je za slovo blagoslovil i poklonil jej nevelik obraz (tablico) Matere Božje. Ana Gojska je dolgo i zvesto hranila sveti dar od svetega človeka, hranila je obrazek doma v svoji usadbi Urija; ko je pa postalo jasno, da obraz ni navaden, a *čudotvoren*, oddala ga je l. 1597. v Počajevski samostan, kateri je prav za prav uredila taista Ana Gojska, nadarila zemljo i lesom ter obstavila na veke večne bogato i blagočastno.

Nasledniki Ane Gojske so sveto hranili zavet svoje praroditeljice, pa ne vsi. Med njimi se je našel celo protestant Andrej Firlej, kateri je Počajevskim munihom nagajal, kar je le mogel. Odvzel jim je mnogo zemlje, celó vodo jim je zagradil ter tako prisilil jih, da so na sami gori, v tvrdo skalo začeli kopati kladez, kateri je na 16 sežnjev zares dal čisto kot biser vodo. Ta prikazen raznesla se je po vsej okolici kot veliko čudo, katero seveda ni ostalo bezsledno: Ivan Tarnovskij, jeden iz poznejših vladcev Počajeva, poboljšal se je toliko, da je vse pravde z munihi pokončil njim na prid, na vselej zakrepivši za njimi to, kar jim je namenila dobrodejna Ana Gojska. Založena l. 1597. Počajevska obitelj ni bila dolgotrajna, uže leta 1649 moral jo je prezidati tedanji lastnik Počajeva, Feodor Domaševskij s svojo polovino Evoj. Prešlo je še stoletje z nekatero pribavko. Samostan je pa le zdradel, i l. 1771 kanjevski starešina grof Nikolaj Potockij na razvalinah starih zidanj vzdignul je sedanji velikolepni uspenški sobor (cerkev) z vsemi nujnimi samostanskimi prigradami ali postopji.

V Počajevskem samostanu bilo je začetkoma 8 črncev pravoslavnega veroizpovedanja. Njih prvi gvardijan bil je Job Železo, iz galiških boljarov. Njegova doba bila je nemirna i mnogostrastna za ves ruski Zapad v obče, za Volynj pa še posebno. Zarodila se je *unija*, katera je pravoslavnim Počajevskim munihom pobelila mnogo vlas. Prvi pravoslavni hegumen (ἡγούμενος) dokazal je, da nomen et omen ni prazna slama. Job Železo je *železno stal za pravoslavlje proti uniji*, za kar mu je bilo potemtvo pravoslavno tako hvaležno, da mu je omislilo srebrno rako, katera do sedaj svetlo hrani njegove obstanke v podzemni cerkvi samostanski. Grofinja Orlova-Česmenska je poklonila to dragocenost Počajevskemu monastirju.

Daljnjejši redovniki pa niso bili takó neprekloni, kakor je bil njih prednik Job Železo. Unija se je pačila tako, da je mnoge spáčila, med njimi so bili tudi pravoslavni Počajevski odselci. *Uže l. 1720 prijemljejo Počajevski munihi unijo, i odleje zvejo se baziljanci. Iz nekdanjega stolpa pravoslavja pretvarja se polagoma ognjišče vsega, kar koli je protivnega pravoslavlju.* 1831. l. došli so pa baziljanci do krajnih predelov *izdaje svojega naroda i svoje očentjave*: vstaški general Dvernickij našel si je s svojimi četami v naročju Počajevskih otcov radostni privet i prijem: lačne so nasitili, žejne pa napojili, samostanska tiskarna pa je Poljakom — metež-

nikom natisnula grdoznani poziv, *kateri je vzdignul ves ruski fugožapad.*

Ko se je poljska gorečica ulegla nekoliko — od ruskih pušek i kazaških pik, ruska oblast seveda svetih mož za njih nepomerno gostoljubje poljskim vstašem po glavicah ni poglavila, pač pa jim je bogati samostan menda na vselej vzela i ga pa le oddala pravoslavnemu inočestvu, kateremu je pripadal od davne davnosti. Prvi pravoslavni nastojatelj bil je volynjski episkop, a njegov namestnik — kremeneški prošt Gregor Rafaljski, pozneje metropolit petrograjski. L. 1833 dobil je starodavni samostan naimenovanje *Počajevske lavre*,*) a njegovo arhimandritstvo je bilo poročeno volynskemu episkopu Ambrosiju.

Razun obraza Matere Božje, visečega za glavnim oltarjem tako, da ga spuščajo, največa svetinja v Počajevski lavri je „сѣна“ ali „сѣнка“ Matere Božje, katera je v hramu na pravo od glavnih vrat v dragoceni metalni opravi z navesom i večno lučjo. Ta „stopinja“ datuje se v narodnih spominih iz 13. stoletja, ko je neki Mati Božja spustila se z nebes ter stopila na monastirsko skalo; ostavila je po sebi globoki sled, o katerem narodna muza tako poje:

„Pasli pastýrji ovéc na goré,
Uvidáli Mater Božiju na skalé.
Na toj skalé „stopku“ znáti,
Gdê stojála Božija Mati;
Tam vódu berút (zajemajo),
Vsém stárim dajút . . .“

Počajevska lavra je ruskemu narodu *sveti kraj*, Slovenci bi rekli *velika romarska cerkev*, kakoršne so na Slovenskem sv. Križ pri belih vodah ali sv. Gora v okolici goriški. Iz vseh stran ruskega pravoslavnega zapada, iz ruskega osredja i celó iz daljnje Sibirji drvi tje bezčislena množica bogomolcev, kateri s svojimi žuljevimi kopejkami dajejo slavnemu svetišču gorostasne dohode na njegovo olepšavo i *raznotere potrebnosti ponižnega pravoslavja v njegovi borbi s poljskim katolicizmom i ruskim unijatstvom*. Poslednje še ni položilo svojega orožja, pač pa si je zviló po blizosti Počajeva v sosednjem mestecu Podkamenju toplo gnezdece v podobi *dominikanskega samostana s svojo „stopko“* Matere Božje, katera je po predanju katoliških munihov, ubežala od pravoslavni inokov h katoliškim monahom . . . Prosti ljud veruje to. *Posebno ruski Galičani, spáčeni pravoslavni avstrijski državljani, iz Počajeva radi zahajajo v Podkamenje k unijatom-dominikancem. Da bi ne zgrešili istine, klanjajo se obema svetinjama i poljubljajo obe „stopki“ . . .*

Ruska duhovna literatura zove Počajevsko lavro „оплотомъ православія въ югозападномъ краѣ“. Veliki pomen tega svetega kraja za rasko državo viden je tudi iz tega, da so Počajevo navedali največi ruski carji: Peter I., Aleksander I., Nikolaj I., Aleksander III. O Nikolaju I. ohranilo se je predanje, da je pri razgledu z monastirske gore vskliknul: „Вотъ моя Шницарія!“

Božidar Tvorcov.

*) „Лавра“ izvira od grškega λῆρα, λεωρός 3., λᾶφ (λῆς) — kamen. V Rusiji „lavrami“ nazivljejo le velike, daleč sloveče samostane, kakoršni so: Pečerskaja lavra v Kijevu, najstarejša v Rusiji; Sergijeva — Trojickaja lavra okolo Moskve; Nevskaja lavra v Petrogradu i Počajevskaja lavra; po starosti je poslednja — druga za Kijevsko. Op. pis.

Rusija in zahodni Slovani.

V.

V prejšnjem oddelku naših člankov (I, II, III IV o zavračanju članka dr. Murkotovega v Ljub. Zv.: V provinciji na Ruskem) smo dokazali, da dr. Murko, profesor ruskega in slovenskega jezika in prelagatelj v c. in kr. zunanjem ministerstvu, ne pozna temeljito teh jezikov, in kljub temu smatra on za »ustavno«, kupičiti vse te službe, ne da bi imel spričevalo sposobnosti zato. V drugem oddelku hočemo govoriti o obči znanstveni ignoranciji in aroganciji dr. Murkota. V tretjem označiti njegovo objektivno demoralizacijsko tendencijo (tujestrupeni duh).

a. Vera: 1. Svoje *krstno ime* je menil v ruščini podati z Matvej (Matthäus), dasi se nahaja seveda tudi v ruščini Matija pod obliko Matfij. Ker tu ni »renegatstva«, je ignorancija Matveja Martynoviča! 2. Mater božjih pozna g. Murko *več*, ker piše »Neka Mati božja« (str. 535). Torej niti Materi božji ne priznaša s svojim zaničevanjem, kedar gre za njeno česčenje od ruske strani. 3. Ruse imenuje on »idolopoklonike« (malikovalce, Götzennabeter), ker česté podobe svetnikov (461). Ker tudi katoliki (glej Leona XIII) česté podobe svetnikov kakor pravoslavni. čestitamo dr. Mahnič & Co. k takemu sobojevniku, kakoršen je dr. Murko. Ali pa postajajo podobe svetnikov »maliki«, »fetisi«, hitro ko se predrzne kak »manjvreden« Rus čestiti jih? Takó daleč v sovraštvu proti Rusom ni šel še nihče, kakor profesor Murko, ki izdeluje *žive fonarščike* ne iz mesa in krvi, ampak iz metala. 4. G. Murko imenuje običaj Rusov, poklanjati se pred altarjem s čelom do zemlje (338), *pasje lezenie*. Po našem mnenju se ne more noben človek dovolj globoko pokloniti pred Bogom. Ako se katoliški duhovnik ob pasijonskem bogoslužju vleže na tla, ali je tudi to *pasje lezenie* (προσκύνησις)? Ko se je o Veliki noči l. 1855 ruska vojna ladija zatekla v Trst, in so se ruski vojaki peš vrnuli v Rusijo, so bili v Veliki teden na Notranjskem, so obiskovali katoliške cerkve in »čelom bili Bogu«. *Našim kmetom je to silno ugajalo*. Jaz sem bil tedaj na počitnicah. G. Murkotu se *dozdeva*, da Rusi *lezejo po pasje* tudi pred ljudmi. Meni se *dozdeva*, da g. profesor na »Grabenu« Dunajskem izmika iz žepov robe. Pobotano! Ako se g. Murko globoko poklanja pred požidenimi Nemci, nemškimi Židi in Madjari, ali je tudi to *pasje lezenie*? Najlepa je pa ta: str. 540 piše g. Murko: »Tatari bijejo čelom ob tla v mečeti (Moschee), ta *pobožnost* Tatarov mi je *jako imponirala*«. Tatari so namreč telesni bratje Madjarov!!! In Kalnoky, Madjar, službeni načelnik g. Murkota! Če imajo »viteški« Poljaki običaj, pozdravljati se s »padam do nog«, je to — elegantno; Goluchowski — službeni načelnik g. Murkota; če potuje najviša aristokracija avstrijska nalašč v Rim, da poljublja papežev pantofelj, je to *vsvišeno* lepo; Gautsch — službeni načelnik dr. Murkota!*)

*) Jedino radi paralelizma, ne radi logične zveze, tukaj še dvoje »kraftnih« g. Murkota. Str. 424 »Lj. Zv.« popisuje g. Murko nadzorovanje gasilcev (požarnije) v Novgorodu. Gasilci so se postavili v vrste in čakajo svojega načelnika; njih načelnik, general Baránov, junak iz poslednje turške vojne od l. 1877 prijava. Gasilci so vojaki — na odpustu, vojni tovariši Baránova, katerim je general za čas miru priskrbel ta službeni kruh. Po ruskem, v drugih armadah neobičajnem načinu, je Baránov pozdravil svoje ljudi z »zdravo molodcy« (zdravo mládci = mlade-

b. Klasično naobražanje. V klasičnih jezikih je ignorancija g. Murkota, ki se včasih ne sramuje javno lagati, tudi klasična. Str. 283 »Lj. Zv.« pravi, da je dobil od ruske grofinje Uvarove povabilo k udeležbi rusk. arheologiškega kongresa v Jaroslavlju, in da se je tudi udeležil kongresa, vrhu tega da je bil grofinje gost na kmetih. Mi pripominjamo k temu: Ako uže taki »učenjaki« (sit venia verbo!), kakoršen je g. Murko, dobivajo tako častna vabila, je nad vse krivično od g. Murkota, da očita Rusom ravnodušnost gledé na druge Slované. Ravno takó negalantno je, da si g. Murko ni zapomnil niti imena predsednice ruske arheologiške družbe, dostojne soproge pokojnega osnovatelja in mecenata te družbe. On piše z dvema napakama Praskovja, namesto Paraskóvija (od grške besede παρασκευή in ne od slovenskega praskati). Kaj je neki počel g. Murko na kongresu? Ime mesta, v katerem je bil kongres, piše on Jaroslav in Jaroslov, predsednico imenuje napačno. Dalje pravi sam, da ni arheolog. Po naši misli je kar predrznost, oglasiti se kot arheolog h kongresu, če niti ni. G. Murko je torej na kongresu, kakor pravijo Rusi, sidél i očima morgál. Kakor znano, za sedenje ni potreba *glave*. 2. Dalje (589 str.) piše on tvrdovratno epedemija namesto epidemija (ἐπιδημία). 3. Takisto obstinatno piše on panichida (nam. pannahida, od grške παννυχίς — mrtvašnica. 4. Jednako obstinatno piše on večkrat tehnilog (poseb. odtisk 14) nam. tehnolog (τεχνόλογος, str. 337). Pri tem si ne more vzeti veselja, da bi ruskih tehniških velikih šol ne označal kot velenizkih. Pri tem pa mu je dvakrat izpodletelo; na jednem *poznejšem* mestu pripoveduje, kakó velikanski je orjaški in ogromni most čez Volgo pri Syzrani (tretji največji most na svetu.) No, most, kakor pravi sam g. Murko, sta sezidala ruska tehnika Běloljubskij in Michajlovskij, ki imata svetovno ime takisto, kakor Titór, Berézín in Annenkov, ki je sezidal Transkaspisko železnico. Kakó se vjema to? Slabe šole pa dobri učenci! To je jedna nesreča; druga je pa še

niči; junaci). Vojaki so odgovorili glasno: Zdrávija želájem! G. Murko jih radi tega primerja s »konji«. Kaj ne »dovipno« in surovo? Može so krvaveli na bojiščih za osvobojenje balkanskih Slovanov, Bolgarov, Srbov, Hrvatov, pravoslavnih in katolikov; poslednjih 1/2 milijona! G. Murko ni bil ondu, — in vendar psuje vrle može. G. Mahnič, sobojevnika Murkotovega, bi jaz jedenkrat povabil, da bi poslušal ruski »zapfenstreich« (večernjaja zarja). Ob 8. uri zvečer. Zarjo trobi. Po vojašnicah in zasebnih domih nastanjeni vojaki se združijo po dvoriščih. V posvetnem in cerkvenem petju izšolani vojaki pojejo pred svojimi častniki (mnogo popovski sinov) prav glasno in harmoniški. Očenaš in pa »Spasi, Góspedi, ljúdi tvoje«. Od severnega predgorja do Eufratovih virov in do Pamíra, od avstr. ter od pruske meje do Tihega morja pokriva veličastna, molitva gospóduja neizmerno sveto Rusijo (svjätuju Rusj). To je moč Rusije. In hoc signo vincit — christoljubivoje vojinstvo ruskoje. Mahnič imenuje v »Rimsk. Katoliku« Ruse »krvoločne in »krščansko globokopobožne«. Kakó se to vjema? V Avstriji mora opat Treuinfels v parlamentu interpelovati, da bi ščitil moliti hotéče vojake pred disciplinarno kaznijo od strani njih častnikov. Dixi. Ali ne boli glava g. Mahnič? Str. 340 »Lj. Zv.« pripoveduje g. Murko, da je videl ruskega delavca razveseljati se s harmoniko v raki — in pristavlja: Kmalu bode pijan, kakor »svinja«. To prorokovalno »bode« je izborna. G. Murko ne more videti nobenega Rusa, da bi ne združil v besedi »wutka« in si prisvojil vse znanosti o Rusiji nemških Židov, lista »Kikeriki« in »Floh«. To je tisti Murko, ki sam pripoveduje na jedni strani, da v ruskem zdravišču, kjer so v obče prepovedane alkoholije, čutil se je dva dni jako nesrečnega — bez piva. Evropska statistika nam pravi, da katoliška Belgija, protestantska Danska porabi 16 litrov alkohola na leto in za osebo, v tem ko ima Rusija dovolj 0.5. V obče je Rusija še le na devetem mestu med narodi, upotrebljajočimi alkohol. — Torej »svinje«, »konji« in »psi« so Rusi, to je vsa znanost g. Murkota.

hujsa: Syzranjski most stoji nad 5 mil. gld., in g. Murko pripoveduje, da Rusi vsako spomlad, ko gre led po Volgi, razstreljajo te mostove s krogliami iz topov (str. 660), da more led dalje. Najbrže zraste most zopet čez noč. Ako v Rusiji, po svedoči Murkotovi, napravljajo žive fonarsčike iz kovine (glej čl. IV), zakaj bi ne rastle mostovi sami od sebe, kakor gobe po dežju? 5. Pour la bonne bouche. Za desert najboljšo. Vsak petošolec vé, da hrepeni Odisej, imeti tisto prijetno čuvstvo, katero čuti trudni popotnik, kedar mu veter donša *dim blišnje vasi*. To umejo vsi pod *καπνός πατρίδος* — »dimom domovine«. Kakor g. Murko, ni še nihče razkladal Homerja. To spada v »Floh«. G. Murko piše str. 279 »Lj. Z.«: »Domá je tudi dim prijeten.« To ni drugače umeti, kakor: Domá je tudi oglje — kisli gaz (Kohlenoxidgas + Kohlenstaub) prijeten. To, kakor znano, zaduši. Ako Vam je dim prijeten, dober tek, g. Murko! Proforski kolegij Dunajskega vseučilišča, katerega člen je bil nekda Grysar, ki je tiskal »editio terdecima«, naj bi dal kolegi g. Murkotu naslov doctor philologiae hellenicae in zajedno podaril kak grad, n. pr. Studenec pri Ljubljani. — Vse to pa ga ne zadržuje, da se proglašá sam »učenjkom« (str. 593).

3. Jednako krepek je g. profesor, ki láže včasih, v zgodovini. On pripoveduje, str. 278 »Lj. Z.«, da cesarski naslov »imperatorskij« je v Rusiji sprejel car Peter peti. No vsak šolski deček vé, da v Rusiji so bili samo trije carji Petri. Str. 671 Lj. Zv. tvrdi g. Murko, da v XVIII. stoletju bi bilo v Rusiji *pet* vladajočih cesaric imperatric. Vsak šolski deček pa vé, da so bile samo štiri. Nadalje je treba omeniti, da g. Murko stavlja otvorjenje prve ruske železnice (t. j. Nikolajevskaja, Petrograd — Moskva) v l. 1853., resnica pa je, da prvo železnico v Rusiji (Carskoseljskaja — Petrograd) so otvorili leta 1837, t. j. za jedno leto prej, predno so v Avstriji dali dovoljenje na zidanje prve železnice, (namreč Dunaj — Wagram), in to s čudno klavzulo, da »iz tega ne bode takó nič.« Glej Schweiger-Lerchenfeld-ovo knjigo: »Vom rollenden Flugrad« str. 758, Hartleben, Wien 1894.

4. Najmočnejši pa je g. profesor v zemljepisju: On pozna v Rusiji mesta, katerih ni, n. pr. Ekaterinošadt, Svijažski (461); takisto podarja Rusiji jedno jezero, »Preško ozero« (458), jeden vodotok, 70 kilometrov dolg, med Donom in Volgo, jedno reko Béla, jeden potok Počajna, jeden otok, na katerem neki stoji Nižnij Novgorod (420), jeden narod »Zynjani«; prestavlja Tyraspol (mesto in tvrdnjava s 30.000 prebivalci) z reke Dnjestra na poluotok Krim (Krym), to je toliko, kakor da bi Linz prestavili v Trst.

Dragi čitatelj, ali meniš, da je Evropa celina (kontinent) ali pa azijski poluotok? Motiš se! Čitaj Murkota, Lj. Zv., 458. *Evropa je otok, obdan od morja in reke Volge, katere ni ustvaril vsemogočni Bog, temveč rusko samodržavije, in katera teče iz Finskega morskkega zaliva v Kaspiško morje, in katera je z Azovskim morjem združena po vodotoku.* — Evohé. Brzo doktorski naslov geografije za G. Murkota in k temu še grad, n. pr. Begunje na Gorenjskem.

Slovenski dijaki v prošlosti.

Gradčani pa Dunajčani.

(Dalje.)

Poslej so se priklopili Dunajčanom in v zvezi z njimi priredili 14. avg. i. l. znani prvi slovenski dijaški shod v Ljubljani. Dasi so se sprva pokazala stara nasprotstva, ker so Gradčani nastavili drug dan in izdali obširnejši oklic, vendar so se poravnali, in složno je nastopila »slov. omladina« na svoje poprišče do konca važnega shoda. Kal medsebojne zavidnosti se je bila s taktim vedenjem zamorila do cela.

V predsedstvu in v referatih se je kazala skupnost v najlepšem svitu, in pričakovati je bilo treba, da obrodi ta vkupnost najboljši sad. »Slov. omladina«, ki naj bi bila literarna zveza vseh slovanskih dijakov na velikih šolah, na Dunaju, v Gradcu in v Pragi, je bila odslej na programu.

Osrednji odbor na Dunaju je deloval na uresničenje misli z vso silo. Na Dunaju, kjer je deloval neposredno, mu se je precej posrečilo, v Gradcu pa se je to doseglo, da je v decembru l. 1868 priredil zbor slovanskih študentov — sijajno besedo. Dne 2. marca 1869 pa se je baval tretji in zadnji občeslovenski shod sosebno z ustanovitvijo kraljestva »Illyria«, o katerem so tedaj resno razmišljali vladni krogi in o sredstvih, kako bi se dalo delovanje »Slov. omladine« uresničiti tudi v politiskem pogledu.

Malo pozneje, v aprilu, so isti pritrdili v posebnem zboru izjavi Dunajskih dijakov, katera je izrekla dr. L. Tomanu in njegovim tovarišem nezaupnico slovenskega dijaštva.

V tem se je bila na Dunaju dne 26. maja ustanovila »Slovenija«, in v prvi polovini junija pozdravili so Gradčani v svoji sredi Dunajskega odposlanca phil. Levca, ki je bil potoval tje radi dogovora o drugem dijaškem shodu. Dasi so bili tamošnji dijaki z idejo sicer zadovoljni, vendar so zahtevali spremembo časa in vspeveda. No, vsaka stranka je nekoliko popustila, in skupni odbor je izdal 1. nov. poziv za shod, ki se je izvršil srečno, kakor znano, 4. septembra istega leta v prisotnosti 90 dijakov-velikošolcev. Nekaj dnij preje, 2. in 3. sept., pa se je bil v Ljubljani izvršil shod vseh slov. poslancev.

Pravega akad. društva v tem času med Slovenci v Gradcu sicer ni bilo, vendar je morala obstajati nekaka zveza med njimi, ker čitamo 23. nov. l. 1870 v »Sl. N.«, da je »Slovenija« po rivniki nekaterih členov zaspala. Pač se je dvignula 4. majnika istega leta vseslovenska »Vendija« na tehniki pod slovenskim vodstvom techn. R. Poznika, a to drugim velikošolcem ni zadoščalo. Zbirali so se tedaj posebe in zasnovali »Sokol« na jedni, »Slovansko pevsko društvo« na drugi strani. Prvo je kmalu zamrlo, drugo pa je obstajalo do l. 1880. Klemenčič, Omahen. Rutar in Sket so kumovali temu blago dejnemu pevskemu društvu.

V jeseni istega leta pisarilo se je po časnikih in govorilo nekaj o obnovitvi slovenskih stolic na Graškem vseučilišču, a nadeja se je le prehitro zgrudila v veselje našim Dunajčanom, a na žalost Gradčanom.

Na Silvestrov večer l. 1872 se je vzbudila misel, da si slovenski dijaki v Gradcu osnujejo literarno društvo. A ni se dala takoj doseči jednotnost, in nek dopis v tedanji jedini slovanski dnevnik imenuje jih »razbojnike«.

No, poslej se je vendar ustanovilo slov. akad. društvo „Sloga“ — v protitežo samo hrvaški »Danici«.

Prvega julija istega leta se je izvršil tudi shod slov. velikošolcev Graških, ki je sklenul izjavo radi »pravne stranke«, a dalje se delovanje ni povzpelo.

„Vendija“, ki je bila v tem zaključila svoje tretje leto in je v vsem času delovala prav uspešno, da, celo 3. decembra 1872 izdala v spomin triletnice društvenega obstanda svoj slavnostni listič »Vendijanec«, je usahnula, ker jej je vlada utrnila življenje. L. 1874 jo je pokopalo.

Žalibog, to ni bila jedina žrtva v istem letu: na preširoki občeslovanski podstavi osnovana „Sloga“ je vsled notranjih preprirov in nebržnosti članov Neslovencev trpela uže ves čas svojega obstanda. Pregrešek proti policijskim naredbam pa je tudi njej ugonobil šibko življenje.

Za „Slogo“ nastopila je skoro jednoletna bezcarstvena doba, za to pa doba samoslovenska v »Triglavu«.

Kako se je osnovalo »literarno in zabavno društvo »Triglav«, kaže prvi list njegovega zapisnika:

„Sedé 31. oktobra 1875 v kavarni »ob botanskem vrti« pogovarjali smo se: Juvanec, Kovač, Ljutman, Novak, Omahen, Rutar, Sket in Sinković o društvi. Gledé na to, da Srbi in Hrvatje uže snujó svoji društvu, sklenili smo tudi mi Slovenci društvo osnovati, v katerem bi nam bilo možno se mej seboj spoznavati in tudi razveseljevati. Zakaj prejšnje naše društvo »Sloga« nam je bilo razpuščeno. Ali ker smo se baš v vseslovanskem društvu »Sloga« izučili, da tako vseslovansko društvo ne doseže svojega namena (... »Sloga« smo zastopali sami Slovenci ...), sklenili smo osnovati društvo čisto za Slovence ... In poučeni tudi po »Slogi«, da samo znanstveno ali slovstveno društvo nikdar ne izpolnjuje svojega smotra, temveč, da ta društveni značaj članove vedno le manjša in odvrča, mislili smo samo zabavno društvo osnovati. Dolgo smo se pogajali o tem, ali naj damo društvu čisto zabavni značaj ali tudi slovstveni, sklenilo se je oboje združiti, da bi ne bilo društvo tako, kakor kaka „Burschenschaft“ ... Končno so bila pravila skovana, trebalo je le še novorojeno dete s pravim imenom imenovati. Predlogov je bilo mnogo ... Na zadnje smo se vsi zjediniili za ime »Triglav«. —

6. novembra se je na to društvo ustanovilo, in 15. decembra je izvolil prvi obči zbor phil. Klemenčiča prvim predsednikom društva.

Iz skromnih početkov se je društvo ob kratkem lepo razvilo. Po treh mesecih uže si je pridobilo svojo knjižnico, katero so bili Vendijanci poklonili 6. feb. 1876 „Triglavu“ v dar. Ko pa je l. 1880 prenehalo podjetno »Slovansko pevsko društvo«, mu je bil zopet dedič »Triglav«.

Kar je nastopil „Triglav“, je zvezala oža vez Gradčane z Dunajčani. Uže sredi leta 1876 so jeli se oboji dogovarjati o skupnem počitniškem shodu v Ljubljani. A radi velike »Janežičeve slavnosti« se je preložila izvršitev na drugo leto. Odloženega shoda seveda drugo leto ni bilo.

(Konec pride.)

Kopitarjevi pa Vukovi ostanki.

Kakor znano, sta Kopitar pa Vuk St. Karadžić pokopana bila na Dunajskem pokopališču sv. Marka, prvi na katoliškem, drugi na pravoslavnem oddelku tega sedaj opuščene in tudi uže pustega pokopališča. Matica Slovenska in

Akademija srbska ste sklenuli, da se kosti obeh slavnih množ izkopljejo pa prepeljejo v domovino, Kopitarjeve v Ljubljano, Vukove pa v Belgrad. Oba sta živela in delovala na Dunaju, oba sta bila v tesni zvezi v življenju, oba sta počivala dolgo let, prav blizu na jednem in istem pokopališču, in ostanke obeh so določili v isti dan izkopati ter odpeljati z Dunaja v domovino. Ta dan je bil 10. okt. t. l. Bila je nedelja in toliko laža udeležba primerne slavnosti. Dopoludne ob 10. uri so izkopali ostanke obeh. Pri izkopanju obeh smo bili prisotni. Srbi so poslali deputacijo iz Belgrada, in ta je bila poleg drugih Srbov prisotna ob izkopanju Vukovih kostij. Vukova krsta je metalčna, vendar se je bila pod težo zemlje vleknula in je vsled tega dopuščala tudi vlažnost k truplu. Vsled tega je mnogo na truplu pregnilo, črepinja pa se je razmerno dobro ohranila. Ostala je še čepica (kapa) na glavi, nogovice poleg drugih delov obleke. Črepinja ni velika in kaže na tip, kakor se pogostoma nahaja med Srbi. Rakev, krsto in truplo so fotografirali, naročili so bili glavo tudi vlti; ali se je moglo izvršiti to, ne vemo. — Ko so prišli v globoki jami do Kopitarjevih kostij, bilo je le malo ljudij prisotnih, med temi kakih 5 Slovencev. Kopitarjeva krsta je bila lesena in sicer iz bolj mehkega lesa, v bolj suhi zemlji je sprhnula, takó da celih kosov ni bilo možno vzdignuti. Črepinja in dolge nožne kosti so se pa vendar dobro ohranile. Črepinja je razmerno jako velika in kaže, da so imeli možgani mnogo prostora. Pri Kopitarju so fotografirali samo glavo od spredej in od strani. V novo metalčno krsto so položili, kar so mogli pobrati od kostij, nekoliko trhlenine krstinih desk in pa nekoliko zemlje. Jednaki metalčni krsti s kostmi so potem prenesli v kopelico pokopališčno, preoblečeno v črno in s svečami.

Popoludne ob 2 urah so bile naznanjene mrtvaške molitve, in takó se je še le k temu poslednjemu dejanju na pokopališču zbralo mnogo gospode, tudi več žensk. Zastopani so bili najbolj Srbi in Slovenci, Čehi, a tudi drugi Slovani. Došel je tudi Dunajski župan dr. Lueger. Mrtvaška slavnost pa se ni vršila v kapelici, temveč sredi pokopališča pred velikim razpelom. Ondi ste bili položeni tudi krsti, na katere in okolo katerih so položili mnogo prekrasnih vencev, s trakovi in napisi na njih; občinstvo se je osulo okolo, pod razpelom pa je bil primeren oder za govornike, na desni se je postavilo Slovansko pevsko društvo, katero je zapelo med molitvami in govori več primernih, ugodno izvršenih pesnij.

Molitve so se vršile najprej po katoliškem obredu za Kopitarja, potem pa pravoslavnem obredu za Vuka, in sicer pri tem najprej od grških, potem od slovanskih svečenikov. Med poslednjimi je bil arhijerej ruske cerkve pri ruskem poslanstvu Dunajskem.

Nato so sledili govori. Prvi je nastopil dvorni sovetnik Šuklje, ki se je zahvalil našemu naučnemu ministru, akademiji Dunajski in drugim znanstvenim zavodom, da so poslali svoje zastopnike k slavnosti. Zahvalil se je še posebe tudi županu dr. Luegerju, da je sam došel. Omenimo, da je župan ostal do konca pri svečani slavnosti. Šuklje je v občih, kratkih potezah označil Kopitarja in Vuka. Vtis je napravil jako dober. Za njim je župan dr. Lueger v krepkih besedah povzdignul oba slavljence, izbravši posebne črtice iz življenja obeh. Občinstvo je jako odobravalo njegov govor. Nato je obsežniše označeval Kopitarja in Vuka srbski veljak Novaković. bivši minister in bivši predsednik srbske akademije. Podal je značilne točke o obeh slavljencih, posebej o Vuku. Naposled je imel daljši govor Slovenec dr. Murko, ki je razlagal obseg pomena Vukovega delovanja za

Srbe in Hrvate, za Slovanstvo in tudi za druge narode. Rekel je med drugim, da Vuk je dal zgled, kakó naj si snujejo slovanski narodi podlogo za svoje delovanje, in je izrekel željo, da bi Srbi, Hrvatje in Slovenci združili se za jedno literaturo, z značajem sedanje srbske in hrvatske. Po odpetem petju je bila slavnost završena. Obe krsti so nesli na pripravljena voza, za njima je velika vrsta kočij peljala povabljenih (po Rennwegu in Hengasse) k južnemu kolodvoru, od koder so se odpeljali ostanki Vukovi v Belgrad, Kopitarjevi pa v Ljubljano.

Takó se je slavnost dejanski dostojno in tudi lepo zvršila. Pripominjamo samo še, da na akt izkopenja bi bili dolžni obrniti več pozornosti. Preveč mehanično so se prekladale kosti; saj je vendar vredno, da se sosebno črepinje ohranijo kar možno dobro in cele. Kopitarjeva je zanimiva kot tip in še posebej za raziskovalce. Ne vemo, ali so poskrbeli, da bi jo vlili, kakor so Srbi to vsaj za Vuka sklenuli.

Kosti so se shranile v domovini dne 12. okt. v Belgradu in Ljubljani, seveda še pri večji udeležbi naroda. Za Dunaj se je treba čuditi, da je bilo občinstva razmeroma jako mnogo.

Srbski listi so nekateri izšli celó v slavnostnih oblikah ter posvetili Vuku označevanja in pesmi. Srbska mladina se je dolgo pripravljala, da so se prenesle kosti Vukove v Belgrad; »Matica Slovenska« je izpolnila tudi narodno dolžnost.



Ženske na avstrijskih vseučiliščih.

Sedaj, ob začetku novega š. leta, začele so se tudi ženske vpisovati na vseučilišča tostranske polovine cesarstva. Oglašilo se jih je mnogo, tudi iz Rusije, toda tukaj zavračajo, iz razlogov, ki so naznanjeni v razglasih naučnega ministerstva, ali pa, ker ne odgovarjajo uslovjem, naznačenim v istih razglasih.

Naučni minister bar. H. Gautsch je 23. marca t. l. priobčil razglas o dopuščanju žensk kot rednih ali izrednih poslušalk na filozofskih fakultah avstrijskih, in sicer pod naslednjimi uslovji:

§ 2. Kandidatinja je dolžna pri vpisovanju dokazati: a) avstrijsko državljanstvo; b) doseženo 18. leto ali pa zvršenje tega leta v koledarjevem letu, v katerem se vpiše; c) preskušnjo zrelosti na avstr. gimnaziji ali pa taki zunanji, kakoršno smatra naučno ministerstvo enakovredno (Razgl. od 9. marca 1896, št. 1966).

§ 3. O tem, ali je kaka ženska sprejeta kot redna slušateljica, odločuje dekan filozofske fakultete. Če je ta ne sprejme, more se zateči k naučnemu ministru.

Določbe o inskripciji, imatrikulaciji, obiskovanju in oproščenju od kolegnine so za redne slušateljice tiste, kakor za slušatelje.

§ 5. Če zapusti slušateljica modroslovnega oddelka vseučilišča, bodisi ker je završila nauke, ali pa ker hoče iti na drugo vseučilišče, je dolžna dobiti odhodno svedočbo od dekana. Bez te ne more iti na drugo vseučilišče.

§ 6. Rigoroze more napraviti po določbah reda filoz. rigorozov od 15. apr. 1872, oziroma min. razglaša od 11. feb. 1888.

§ 7. Ženske, ki morejo sicer dokazati uslovje §. 2., ne pa uslovja lit. c (preskušnjo zrelosti), morejo vsprejeti kot izredne slušateljice, ako so uspešno zvršile vsaj žensko učiteljsko ali pa više dekliške šole, liceje (gimnazije, katere smatra naučni minister enakoveljavnimi). Take izredne poslušalke so pa dolžne vpisati se vsaj za deset predavanj na teden. Posamična predavanja smejo obiskovati izjemoma po min. razglasu od 6. maja 1878 na predlog dotičnega docenta z dovoljenjem professorskega kolegija.

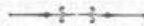
§ 8. Slušateljice izredne so dolžne ravnati se po akademskih zakonih in naredbah, kakor redne slušateljice.

§ 9. Uslovja za dopuščenje rednih ali izrednih slušateljic k preskušnjam za učiteljsko službo pri viših dekliških šolah, eventualno dekliških srednjih šolah so določene v posebnih naredbi.

§ 10. Ta naredba je dobila veljavo v sedaj pričetem š. letu 1897/98.

Iz tega je razvidno, da Rusinje in v obče ženske iz neavstrijskih dežel ne morejo obiskovati filozofskega oddelka avstr. vseučilišč.

Na Dunaju so sprejeli doslej 20 izrednih in 3 redne slušateljice; o 12 drugih razsodi nauč. minister!



Ruske drobtinice.

Съ міру по ниткѣ, голому рубѣху.

Dne 14. septembra st. st. so oficijalno otvorili ženski medicinski inštitut, ki postane semenišče ženskih zdravnic za vso Rusijo. Svečano pa bodo praznovali otvorjenje prevažnega kulturnega zavoda meseca oktobra. — Do leta 1898/99 zasnujejo več novih tehniških in rokodelskih šol, ker je dosedanjih premalo.

Kakor drugod po svetu, je tudi v Rusiji po nekaterih krajih slaba letina, »neurožaj«, kakor pravijo (urožaj, od besede uroditi, kedar zemlja rodi dobro, neurožaj, kedar rodi slabo). Slabo se je žito obneslo tam, kjer je črjevica ali črna, to je, najplodovitejša zemlja, ob dolenji in srednji Volgi; srednja letina za rž in ozimno pšenico je bila v južozapadnih gubernijah: Poltavski, Tavriški, Grodnjenski, Minski itd.; srednja ali blizo sredja pa je bila v gub. Harkovski, Jekaterinoslavski, Hersonski in Besarabski in v privislinskih; drugod pa, torej zunaj krajev črne zemlje, je pa bila letina prav dobra. Najbolj je škodovalo slabo vreme, da se zlasti pšenica ni obnesla po mnogih krajih. Sr ča pa je v tem, da je v jednih in istih gubernijah letina različna, po jednih straneh ugodna, po drugih bolj škopa. To omogoči, da bodo rodovitni kraji jednih in istih dežel priskrbljali manj ugodne soseske. Vendar pa se uže sedaj zemstva razgovarjajo, kakó bi država pomagala tam, kjer se kaže, da bode naseljenje trpelo najbolj.

Tovarišč ober-prokurorja sv. sinoda V. K. Sabler je neutrudljiv pri svojem delu; hodi v najoddaljenejše kraje Rusije, in kedar je prilika, tudi govori sedaj pred učitelji, sedaj pred svečniki, sedaj pred drugim zbranim občinstvom. Ko je obiskal Holmsko duhovno semenišče, je v govoru načrtal ves program, katerega se je držati dolžen pravi duhovni pastir. Čitatelje »Sl. Sv.« utegne zanimati naslednji odstavek: »Dom svečenika je dolžen biti drag svojim cerkvenim občanom (прихожанамъ); v ta dom oni idejo s svojimi tugami in radostimi, o njih oni govoré s svečnikom, kakor otroci z očetom. Pri težavnih delih jim je veren svetovnik. Ako je sam znan ali pa žena njegova z načinom podanja prve pomoči pri nekaterih bolevaljih, kaka korist more biti podeljena bolnim, ki neredko ne morejo obrniti se k daleč živčnemu zdravniku! In če se napravi pri svečniku dober bučelnjak, ploden vrt, ali v obče če pri njem procvita kmetijstvo, bez škode za njegovo pastirsko delovanje, kak prid prinaša tak batjuška svojim občanom! Daváje jim primer častnega dela, jih goreči pastir utrjuje v dobrih navadah treznosti, in s svojim življenjem in ponkom razkriva jim vso pogubnost pijanstva, rušečega dobre nрави, otravljajočega s hudim strupom cela pokolenja, vedočega ljudi k npravnstvenemu padenju in polnemu izrojenju (popačenju). Svečeniki, razumejoči visokost svojega služenja in samozatajno noseči njegovo breme, javljajo se do brotniki naroda; oni pospešujejo njegovo duhovno rasteenje, gojí njegovo npravnstveno silo, tisto silo, katera v občečloveškem kulturnem delu javlje se dvigateljem bolj močnim, nego sile materialne, fiziške.«



Drobtine.

Na Poznanijskem so Poljaki Nemcem in Židom od novega leta poprodali za 3000 hekt. zemlje, kupili od Nemcev pa le za 1500 hekt. — Nemški čisti pa presukavajo stvari takó, kakor da bi poljski življel vedno bolj izpodmikal Nemce, češ, da poljski delavci prihajajo tudi izza mej ter se tu naseljujejo.

Na Dunaju je začel 3. okt. zborovati Mednarodni kongres v zaščito obrtnega prava. Došli so zastopniki velikomemški, angleški, francoski, italijanski, in tudi drugih narodnostij. Trgovinski minister bar. Glanz je pozdravil udeležnike v imenu vlade na nemškem in franc. jeziku. Rekel je, da prva konferenca v smislu današnjega prvega mednarodnega kongresa je bila l. 1873 ob svetovni razstavi na Dunaju, kjer so se posvetovali o pravnem ščitenju obrtne latnine. Avstr. vlada je opazala razvoj na to stran, in l. 1896 se je vstvaril zakon o patentih in ščitenju znamk, nadalje se snuje zakon proti nepošteni konkurenciji (Concurrence déloyale). Župan dr. Lueger je simpatično

v istem smislu pozdravil kongres, rekši, da je treba ščititi za-sluge dela, da dobi torej plačilo tisti, ki se je trudil, ne pa da pobere plačilo za trud kdo, ki se ni mučil čisto nič. Za ščitenje dejanskega dela so vnete vse narodnosti brez razlike.

V Ljubljani so praznovali slovenski biciklisti svojo 10 letnico in so v to prirredili posebno dirko. Slavnost so izvršili s koncertom v »Narodnem domu«.



RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Tržaško. Iz »A-mee-Ztg.« ponatiskujejo naslednji dogodek: »Garnizijo v Trstu sestavlja sedaj pešpolk bar. Waldstätten štev. 97, torej domači tržaški polk. Toda očevidno je, da ta polk ni prav nič »doma« v prvem našem pristanišču. Ko je polk dospel v Trst, blestel je občinski zastop s svojo neprisotnostjo; na oficijalnem obisku polk. poveljnika z 2 stabnima častnikoma pri g. podestā, ti gospodje niti niso bili vsprejeti; ta obisk je načelnik občine povrnul s kartami, katere je sluga donesel v vojašnico. Kedaj se vendar pojasni stališče tem objestnim, nepatrijotiskim patronom, da so Avstriji, in da ostanejo tudi za vse čase? Koketovanja z irredentisti utegne biti vendar kedaj konec. Tu bi bila umestna največja enerzija, in božajo ob vsaki priliki ljudi, ki se še bahajo s svojim protiaustr. mišljenjem.« — Na vprašanje vojaškega lista, kedaj da se pojasni stališče tržaški irredenti, bi bilo treba odgovoriti, da bi se začelo jasni tedaj, kedar bi prenehali poštrevati »više ozire«.

Istra. Deželno zborovanje, katero se je doslej vršilo v Poreču, preloži se v Pulje, kjer bode vsekakor več varnosti za življenje slovanskih poslancev, nego je bilo v Preškem iredentaškem gnezdu. Dr. Vitezić zagovarja v »Obzoru« združenje slovenskega in istrske šolsk. družbe sv. Cirila in Metodija. Nekaterim pa se to ne zdi umestno. Taka kratkovidnost je vladala uže ob začetku.

Goriško. V Gorici so osnovali društvo »Šolski dom«, kateremu načelnik je dr. Ant. Gregorčič, grof Alf. Coronini pa podpredsednik. Rodoljubi se povoljno oglašajo s prispevki. Šole, katere vzdržujejo Slovenci v Gorici, vspevajo vzorno, a rodoljubi gledajo na daljnjo bodočnost, in zato so osnovali »Šolski dom«.

Štajersko. »Sl. Gosp.« označuje razmere pri sodiščih na slovenskem Štajerskem. Tu je sodnikov 20, Slovencev pa le 6; adjunktov je 31, Slovencev le 13. Okrožno sodišče Celjsko ima pod seboj 197.693 Slovencev in 11.122 Nemcev; prav za prav nemškutarjev. Pri tem sodišču pa je med 15 sodniki *jeden* sam Slovenec, vsi drugi so strogo nemškega mišljenja. Obravnave so malone izključno nemške tudi če stranke ne umejo nemščine. To je torej tista zlata doba »slavizovanja«. Dosedanji oportunisti dobivajo taka plačila!

„Pitanje o glagolici.“ Pod tem naslovom je priobčila »Naša Sloga« (br. 39, 1897) obsežno zgodovinsko-kritičko razpravo, v kateri veščak zavrača naj-novejše napade na glagoljaše. V Istri je uže nekaj let prava gonja, da bi izpodmaknuli rabljenje latinskega obreda s staroslovenskim jezikom, pisanim z glagolico. Nedavno je obelodanil neki Salata spis, v katerem pači zgodovino in vse take svedoče, katere potrju-

jejo staro pravo glagolice v Istri in Dalmaciji. Hrvatski t-meljiti poznatelj stvarij pa dokazuje, da se je glagolica rabila do današnjih dnij celó tam, kjer so jo ital. svečenik in biskupi slabili z vvajanjem latinice. Odgovor kaže, kakó, še ni davno temu, svečeniki niti niso poznali latinskih črk, in kakó so jim še le v no-vejši čas tu in tam določevali obroke, do katerih naj se naučé čitati tudi po latinski. Zanimivo, a ne več prehrapljivo je danes to, da ne le italijanski celó takó zvani »katoliški« listi pomagajo italijanskim falzifikatorjem in njih proslavljajo kot učenjake, da kvarijo tekste, misli v argumentih, in da izpuščajo iz njih, kar govori proti njih nameram, temveč da tudi Du-najski »Vaterland« odobruje taka početja ter s tem posredno pospešuje uresničenje — irredentaških ciljev. V svoj čas je tudi »Sl. Svet« ponatisnul zgodovinska izsledovanja o glagolici po Istri in Dalmaciji. Tu iz zgorej navedenega spisa navajamo le zaključek, ki se glasi:

„Neče biti svi zagovarjatelj glagolice sinovi sv. rimo-katoličke crkve, al niso nit iz daleka pravi katolici, koji u svoje *italijansko separatističke* svrhe, *mrze i proganjaju po crkvi dopušteni slovenski jezik u liturgiji*. Malo će biti promicatelja glagolice opojenih šismatičkim nazoru, al posve malo može biti sinova rimo-katoličke crkve, koji bi bili nadahnuti kršćansko-katoličkim čustvom i da bi mrzili na glagolice. Svakomu je slobodno biti više oduševljenu za latinicu kao glavnim liturgijskim jezikom zapadne crkve, al ni jednomu je dopušćeno dirati u tudja prava i gaziti drugi jezik po crkvi dopušćen. Nijedan može biti pametniji od crkve, koja uzdržaje i brani glagolice. „Tantum vero abest, ut eam (liturgiam Slavonicam) improbet Sedes Apostolica, ut potius eidem impense faveat; nec solum sua illam approbatione, sed etiam *suo patrocinio* dignam censet“ — te mi računajuć takodjer na odvetovanje »Sanctorum septenariorum Cyrilli et Methodii, Gorazdi, Clementis, Nahum, Angelarii et Sabae«, pouzdanjem očekujemo od Boga, da će nam uza sve protivštine izčuvati i nadalje na slavu rimo-katoličke crkve, na sjedinjenje crkva i na sigurnije spasenje duše našega puka tu po nas častnu i osobito u današnjih prilikah *potrebitu* povlasticu.“

Koroško. Dež. predsednik bar. Schmidt-Zabierow je praznoval 22. sept. 50 letnico službovanja. Uadni list (Klagenfurter Ztg.) povdarja ob tej priliki, da dež. predsednika slaviti obe narodnosti. Slovenski »Mir« pa odločno zavrača uradni list, ki si prisvaja pravo, govoriti v imenu Nemcev in Slovencev tam, kjer se Slovenci ne morejo vjemati. »Mir« piše: »Da se ne vjemamo s to čestitko uradnega lista, in da nas pusti 50 letnica Sch.-Z. prav hladne, je vzrok to, ker je on vladal in še vlada v deželi čisto po željah in zahtevah nam nasprotno nemško-nacionalne stranke, t. j. sedanjih obstrukcionistov. — Kar se tiče še posebe nas koroških Slovencev, ne zabimo besed, katere je o nas govoril g. dež. predsednik, in katerih istinitost je v drž. zboru l. 1889. dokazal drž. posl. dr. A. Ferjančič. Ta je navedel besede predsednikove: »Tam na Karavankah je vaša meja, tostran Karavank ne-mate vi bindišarji nič opraviti.« — To je bilo res ravnilo postopanju zoper nas v minulih 17 letih! Naših pravic niso hoteli in še vedno nočejo pripoznati. . . . Hodili smo vse čase trnjevo pot in kaj smo dosegli? Ničesar! Eksceienca g. dež. predsednik je vedno imel za vse naše potrebe in prošnje guha ušesa. . . .«

V Dobrljevasi je umrl vzorni svečenik in narodnjak prošt. Iv. Marinič v 65. letu življenja. V bogoslovju se je izuril v slovenščini, dopisoval je v „Mir“ in v obče deloval za narod.

V slovenski šoli v Velikovecu so srečno zvršili 1. leto; s 1. nov. začne 2. leto, in tedaj otvorijo II. razred. Šolske sestre, ki poučujejo v tej šoli, zasnujejo internat za deklice.

Sestanek slovenskih literatov, umetnikov in knjigotržcev se je 13. sept. vršil v Ljubljani v obliki komersa, h kateremu je došlo tudi več zunanjih zastopnikov te vrste in nekaj dam. Urednik „Lj. Zvona“, ki je bil v svojem listu sprožil misel o sestanku, je utemeljeval nekaj bolj praktičnih točk, katere je bil navedel takisto v „Lj. Zv.“ Govorilo je še več gospodov, ki so dokazovali potrebo o posebnem shodu slovenskih literatov, umetnikov in knjigotržcev. Sklenuli so, da se priredi shod drugo leto. Zato so izvolili poseben odbor, ki je sestavljen iz Ljubljanskih in zunanjih članov, med katerimi je tudi pisateljica Márica Nadlišek. Predsednik odboru je prof. Simon Rutar. V odboru so poznani gospodje, ki dajejo poročstvo dobremu vspehu.

b) ostali slovanski svet.

Dunaj. Pred malo leti so Srbi večinoma na svoje stroške sezidali svojo cerkev na Dunaju (v III. okraju, Landstrasse ali, kakor pravijo slovenski dijaki, Konstanjevica). Takó imajo svoj hram in svoje občino, kakor na pr. v Trstu. Cesar je določil, da pripada občina pod pravoslavno škofijo Zadrsko, kjer je sedaj škof Milaš, ki je uže dolgo znan kot jako plodovit cerkovni pisatelj. Ta je sedaj obiskal svojo Dunajsko cerkovno občino in je bil od tukašnjih Srbov 25. sept. slovesno sprejet. Dne 26. je imel pa svečano bogoslužje v isti cerkvi.

Ob tej priliki moramo opomniti, da bodo imeli tudi zunanji Rusi kmalu svojo novo cerkev na Dunaju. Od zunaj je zidanje uže završeno, in sedaj jo krasijo znotraj. Strokovnjaki sami popisujejo ta hram kot prekrasno, umetno sezidano stavbo, ki seveda bode tudi draga. Ker je cerkev namenjena na prvem mestu ruskemu poslanstvu, je sezidana na stroške ruske vlade, darovi posamičnikov so tudi znatni, ali gledé na skupnost stroškov vendar neveliki.

„Кружок любителей русского языка.“ Naznanili smo bili uže, da hočejo Dunajski Slovani zasnovati tako društvo, kakoršnih imajo uže davno v Pragi ter po drugih čeških mestih, društvo namreč, v katerem imajo člani priliko teoretiški in praktično seznaniti se z rusčino. Tako društvo, krožek ali krožič ljubiteljev ruskega jezika je dobilo sedaj tudi na Dunaju svoja pravila, katera so uže potrjena. §. 1. novega krožka se glasi: „Društvo ima namen gojiti društveni duh ter uriti v rusčini in ruski književnosti s tedenskimi shodi, s predavanji in prirejanjem zabav pa izletov. Vsakatera politiska tendencija je izključena. Prvo obče zborovanje ruskega krožka bode 19. okt. (III. Rennweg, Richter 1); prva zabava, nekaka »akademija« z govorom, petjem, godbo in deklamacijami na raznih slovanskih bode pa 24. okt. (Katol. resursa, 3, blizu državnozob. peslcpja). Oboje prične ob 8. uri zvečer. Kakor se vidi, je §. 1. tako splošen, da imajo pristop vse narodnosti; člene seveda bode določeval odbor. Kaže se

veliko zanimanje za novo društvo, in štele bode gotovo mnogo členov. Več o njem prilično.

V dvornem opernem dvorišču so postavili v vrsto iger tudi Smetanovo opero »Dalibor«, ki je vspela uže prvokrat najugodnejše. Nemški nacionalni listi, sosebno pa Verganijev, so dolgo pisali proti slovanskim operam, ne toliko, ker so v obče slovanske, temveč zlasti radi tega, ker nočejo čeških. No, novi, sedaj potrjeni operni vodja Marler se ni ustrašil hujškanja, in toliko hvalo je žel ravnó pri vprizorjenju »Dalibora«, da mu je tudi to pomaglo do končnega imenovanja. Sicer so pa tudi nemški nacionalci najradikalniši, silno hvalili in pripoznali lepote v »Daliboru«. V obče obsojujejo ne-jednotni libreto in se čudijo Smetani toliko bolj, da je mogel pri slabem tekstu podati toliko krasne glasbene lirike. Tvrđijo, da Smetana se je učil od Wagnerja, Liszta in od nemških starejših klasikov, da pa je povsod vstvarjal samostalno kot pravi genij. Čehi in Slovani morejo biti ponosti s takim vspehom.

Prof. jedne Dunajske gimnazije dr. Primožiča, Slovenca z Goriskega, je pozvala vlada v naučno ministerstvo. Nemški obstrukciji to ni po volji.

Dvoboj. Takoj po otvorjenju sedanjega državnega zborovanja so z nemške strani interpelovali, ali bi bilo res, da so v zbornici poslancev policisti v obleki navadnih slug. Schönererjanec Wolf je vstopil v obližje ministra gr. Badenija pa temu dajal razne psovke, med drugim rekši, da, če je to res, bi bilo „Schufterei“. To so slišali tudi mnogi poljski poslanci. Gr. Badeni je molčal, odšel iz zbornice, in drugi dan (25. sept.) so zvedeli v zbornici in takoj tudi drugod, da se je zvršil dvoboj med gr. Badenijem in Wolfom, na samokres, in da je Wolf pri prvem strelu ranil desnico Badenijevo. S tem je bil dvoboj končan, in Badeniju so potem na domu izrezali kroglo, ki se je bila zarila daleč pod pleča, toda opasnosti ni povzročila. Potem se je tudi zvedelo, da Badeni je bil obvestil cesarja o svoji nameri in zajedno podal ostavko. Cesar pa ni sprejel poslednje, temveč je sočustveno dal si poročati o zdravju ministrovem, zajedno zaukazal ustaviti prosledovanje Badenija in Wolfa radi dvoboja. Badeni je kmalu ozdravel, in, kakor se vidi, ta dogodek nima nobenih posledic zanj. Nekateri menijo, da obstrukcionisti so si še bolj škodovali vsled postopanja Wolfovega.

Češko. V Hocnu je govoril dr. Ed. Gregr pred volilci, zopet kot skušen in vsled tega tudi pesimističen politik. Rekel je, da jezikovne naredbe so prava blamaža češkega naroda, zato ker jih ne izpolnjujejo. Svati tudi on, da bi češki klub ne privolil v izpremembo poslovnega reda v drž. zboru. Vladi ne zaupa, dasi bi se morala zaresno držati večine, ker s Schönererjem vendar ne more hoditi.

Volilci so izrekli Gregru in č. klubu zaupanje, a naj bi se držali trdno drž. prava, drugače naj bi šli rajši v opozicijo. Zajedno obsojujejo postopanje nemških strank v severnih Čedah in pa socijalnih demokratov, da mirno gledajo, kakó ravnaajo s češkimi delavci in manjšinami po ponemčenih okrajih.

Dne 28. sept. je bil v Pragi shod zaupnih množ mladočeške stranke. Udeležilo se ga je 187 množ, med njimi 62 poslancev. Zborovanje je bilo zaupno, in so povabili od petorice zaupnikov vsakega okraja le po jednega, in ti naj bi ne pripadali k radikalnišim. Razgovarjali so se le malo, urednik Miskovský je nasove-

toval izpremenjeno v stilizaciji resolucije, takó da bi se reklo, da Mladočehi se povrnejo k Nimburškemu programu, ne pa da se ga držé; kajti po njegovih mislih se je stranka izneverila temu programu. No seveda je pri glasovanju o resoluciji ostal v manjšini. Saj je dr. Herold še posebej skrbel zato, ker je kot poročevalec slikal položanje za Čehe jako ugodno.

V sprejeti resoluciji so sklenuli: 1. mladočeška stranka ostane i nadalje pri načelih Nimburškega programa in ima zadačo, odločno siliti na izpolnjenje čeških zahtev v državnopravnem, narodnem, političkem in socijalnem pogledu. 2. Stranka pripoznava, da se tvrdno skupno drži sedanja državnozborska večina, ki stremi k razširjenju dež. samouprave in izvršenju narodne enakopravnosti; ona odobruje pristop čeških drž. poslancev k tej večini na podstavi adresnega odseka zbornice poslancev in se zлага s tem, da postopajo češki poslanci solidarno s to večino, dokler se bode držala v adresi izraženega programa, torej dokler bode energično in vspešno stremila k razširjenju dež. avtonomije in izvršenju enakopravnosti vseh jezikov države (Kje ostaje nakrat pa *narodna* enakopravnost? Op. ur.). 3. Glede na sedanje pol. položanje in na agresivno nastopanje nemške obstrukcije proti integriteti in celotnosti Češkega kraljestva, proti pravom češčine in proti češkim narodnim manjšinam daje stranka svobodo poslancem gledé na postopanje, v parlamentu v obče in gledé na vlado, da postopajo, kakor se jim zdi primerno, da pa posebno gledajo nato, kakó bode kazala vlada Badenijeva svojo voljo z dejanji, in kakó misli stopinjema ali od koraka do koraka izpolnjevati češke zahteve, in ali se odloči, vladati v smislu narodne pravičnosti in deželne samouprave. 4. Zbor dež. zaupnih množ pa želi pridržati si svobodo novih določevanj, čečar bi nastala kaka *načelna* izprememba v dosedanjem taktičnem postopanju čeških poslancev v dež. ali pa drž. zboru.

Staročeški listi se radujejo nad pomenom te resolucije, ker se z njo postavljajo Mladočehi na stališče oportunitizma Staročehev, takó da jih morejo ti in plemstvo podpirati pri skupnih težnjah in s soglašanjem z jedno in isto taktiko. »Politik« pa se boji, da bi radikalniši življi ne izpodkopali Mladočehev taktiko, kakor so ti v svoj čas odstranili Staročehe. (Od stopinje do stopinje! To je najnovejše geslo Mladočehev. Odločilno vprašanje pa je, kaj bodo zahtevali Mladočehi najprej, in kake bodo nadaljnje stopinje. Če je položanje za Mladočehe sedaj res. toliko ugodno, kakor tvrdi dr. Herold, potem morejo uže na prvi stopinji doseči kaj izdatnega ali celó odločilnega. To toliko bolj, ko bodo tudi žrtve v polit. in gospodarskem pogledu jako velike, tudi če pošteevamo samo pogodbo z Ogersko.

V dan sv. Večeslava so po Češkem zbirali darove za „Ústř. šk. Maticu“. V Pragi so rodoljubke v ta namen vse dobro pripravile.

»Pravo Lidu« se imenuje novi dnevnik, ki so si ga v Pragi zasnovali češki socijalni demokrati. Podvizali so se, ker jim nastaja konkurenca v novih delavskih listih, ki zagovarjajo češko narodnost in drž. pravo.

Ob dopolnilni državnoz. volitvi okolo Prage in bližnjih okrajev je bila borba med urednikom dr. S. Helleijem, urednikom pri »Nar. Listech« in radikalnim

K. Stan. Sokolom; zmagal je z veliko večino Heller (475 proti 100 glasovi).

V viši deklški šoli v Pragi je odslej tudi ruščina učni predmet. No v Pragi še niso taki bojazljivci, kakoršni se nahajajo tudi v beli Ljubljani.

Moravsko. Tu napravljajo od tedna do tedna po raznih krajih tabore ter se odločno postavljajo na opozicijsko stališče in s tem obsojujejo sedanje vedenje mladočeškega kluba. Dne 3. okt. je bil tabor na Hrádku pri Holešovu. Sklenuli so 3 jako značilne resolucije. V 1. trdijo, da so nastališču velikomoravske države, in da jim gre za obnovljenje 1000letne češke države, za samostalnost, za narodno samostalnost gledé na kulturo in jezik, za finančno in gospodarsko nezavisnost, da imajo zato nepretržno pravo, da ne prenehajo boriti se za češko pravo s pomočjo opozicije vsega češk. naroda proti cislitavstvu in državnozborstvu, ter da zametajo vse poskuse, zmamiti češke poslance, da bi se odrekli bez volje in proti volji ljudstva prvorojenstvu češk. naroda v cesarstvu — za lečo gališko-stančevske samouprave dežele, ali pa podeželjenja šolstva — pripadajočega v področje *samouprave naroda*. Vstrajajoči na obojestranski obveznem dogovoru naroda s korono l. 1526, stojé na osamostalnjenju češke države, sestavljene iz č. kraljestva, Morave, Opave, Krnjevskega, Tešinskega, Osvečima, Zatora in Dolnje Avstrije, kolikor je češka, z ustavno vlado češko in zakonodavnim zborom, generalnim zborom češkim, oni so za unijo osebno z ostalimi kraljestvi in deželami cesarstva. — V 2. resoluciji se upirajo vsaki pogodbi z Ogersko, ki bi se ne dognala na določbi jedino pravičnega ključa 50% : 50%, iz razlogov polit. in gospodarskih. — Obračajo se proti trozvezi, ker Nemčija in Italija ste večni nasprotnici sile in moči dinastije in njene monarhije, in ker se pod zaščito trozveze širi in šopiri nemška pa italijanska irredenta ter se razprostrajajo Madjari. Zato izražajo svoje preverjenje, da bi bilo treba primaknuti se francosko-ruski zvezi, postopajoči po načelih prava in pravičnosti, in da bi bilo na korist monarhiji, ko bi se ravnala po slovanski želji, da bi Balkan pripadal balk. Slovanom. Pričakujejo, da se češki poslanci v delagacijskem izboru drž. zbora neprikrito izjavijo po tem preverjenju češkega naroda.

Nemški Schulverein je imel 3. okt. na Dunaju svoj obči zbor, na katerem je bilo zastopanih 346 podružnic s 1217 glasovi. Udeležilo se ga je več, med njimi pred vsem liberalnih poslancev, potem nekaj zastopnikov »Vseobčega nemškega Schulvereina« iz Velikonemčije. — Dohodkov so imeli le 400 gld. manj nego l. 1895. namteč 230.600 gld. za l. 1896. Privarčili so 40.000 gld., ker so bremena preložili na druga ramena, sosebno s tem da se je v Pragi zasnovalo posebno društvo za vzdrževanje šol. V obče so pa tugovali, da se manjšajo dohodki, in da društvo gre rakovo pot, to pa radi tega, ker ni jedinstvi v društvu, ker se cepijo členi v liberalce in nacionalce. K nacionalcem pripada dijaštvo in v obče mladina, katero vodita Schönerer in Wolf. Ta mladina se ne navdušuje za požidjeno društvo, in takó je jedna zastopnica na izboru rekla, da ženske pogrešajo mladih ljudi na plesih, ki se vrše v prid društvu. Sklenuli so, da v jednom in istem kraju je možno osnovati več podružnic, v katerih se morejo členi zbirati po svojem mišljenju. Takó bi bili na jedni strani samo nacijo-

nalci, po drugih skupinah pa liberalci in Židje. Vsled tega sklepa se nadejajo, da pridobé društvu zopet mladino, da pa zajedno ohranijo dosedanje židovske podpornike. Nekateri pa dvomijo nad pravilnostjo takega računa ter menijo, da ta sklep izpodkoplje življenje društvu. Iz tega moremo posneti, kakó Židovstvo tudi po Schulvereinu daje nemškim strankam največje pomoči proti Slovanstvu. Židje imajo dober nos, in vedó, do kedaj morejo na svoj dobiček podpirati Nemce.

V obče so na zboru agitovali za društvo s hinavskim pretvarjanjem dejstev, kakor da bi bila nemška narodnost v dobi huđega pritiskanja. No, letos se je po nekaterih šolah še posebe pokazalo, da nemško društvo vzdržuje šole za potujčevanje slovanskih otrok, in da je v posebnem slučaju moralo opustiti šolo, ker ni bilo teh otrok na razpolaganje. — Naposled so sklenuli, da, v slučaju razpuščenja, bi društvena imovina ne pripadala Dunajski občini, temveč vodstvu, katero naj bi isto imovino oddalo v svrhe, kakoršne ima društvo. S tem so hoteli mahnuti po Luegerjevi večini.

Katoliška stranka je zborovala 11. okt. s svojim »Kat. ljudskim društvom« v Lincu, kjer je imel Dipauli svoj pričakovani govor o predlogu, stavljemem v drž. zboru o narodnostnem zakonu. V svojih pojasnilih je povedal nekoliko gorkih vladí, desnici in levici zbornice poslancev. Rekel je, da v Avstriji se ne more vladati ne proti Nemcem, ne proti Slovanom, temveč treba je vladati pravično gledé na vse narode. Pritisk pa je: »To je bila tista nesrečna politika pokojne ustavne stranke, da so menili tedanji liberalni Nemci, da morejo Slovane pritiskati k steni.« Pritisk pa je porodil protitisk, Slovani so vzgojili v sebi nacionalno čustvo; Nemci so hoteli ohraniti hegemonijo, radi tega so pustili svojo ustavo nezavršeno, ker so vedeli, da bi z izdelano ustavo tudi Slovani prišli do pomena. To je bila nesreča tudi gledé na Ogersko. Ravno s to politiko je dobila Ogerska prevesje, seveda nekoliko časa jedino v namen, da se vzdrži hegemonija Nemcev. Kot praktična ljudska stranka mora kat. stranka zahtevati zakonito urejenje nac. vprašanja. Če je dobra na obeh straneh, pride Dip. predlog kmalu v odsek 36 členov. Sile in krivice ne more biti v odseku, ker kat. stranka hoče posredovati na obe strani. »Kdor gleda danes v Avstriji za tužne razmere v parlamentu in v državo, kdor pošteva rzatočo preponderancijo Ogerske, mlado in čvrsto industrijo Nemčije, potem razvoj trgovinskih držav in zasleduje velikobritanske carinske načrte, kdor premišluje žalostno položenje kmetijstva, tu mora gledati, da se naše draga domovina ne uniči v med sebojnih nacionalnih borbah na korist tretjim«. Mir se more vsaj pričeti uže letos. Nemci in Slovani morejo predlog sprejeti, ker zahteva le načela, potrebna, da dobé tudi manjšine zaščito od zgorej.

Naposled zavrača govornik napade sosebno čeških glasil in pravi, da kat. stranka nima povoda zaupati vladi, ki je doslej pokazala le nesrečno roko. Odločno se hoče stranka upreti krivični razdelitvi bremen nasproti Ogerski.

Vprašamo: Ali morejo misleči, pošteni slovanski politiki zametati Dipaulijev predlog? Saj daje priliko za pravilno pretresanje.

Izšla je posebna nemška brošurica, katera tvrdi, da le katol. nemška pa krščansko-socijalna nemška stranka motete rešiti Avstrijo, zato naj bi se združili obe, češ, na imati obe bistveno isti program.

Črna Gora. Knez namerja osnovati tudi v Črni Gori denarne zavode in, kakor menijo, sezidal bi rad tudi železnico. seveda le v nižini od Skaderskega jezera proti Podgorici, v obče v planjavi.

Hrvatska. Dež. zbor se je odložil na nedoločen čas; tvrdijo, da radi namer, ki jih je imela opozicija. V nekaterih krajih, kjer je zavedeno ljudstvo ubilo par uradnikov, so razglasili preki sôd (Standrecht), Narod je zbehan vsled strahu, da ga pomadjarijo in še bolj pritisnešo gmotno in nacionalno.

Dalmacija. V Zadru se je otvorila nova hrvatska gimnazijo.

Ogersko. Madjarom se dobro godi; videti je, kakor da bi bili bez svojega zasluženja dospeli do vrhunca osrečevalnih čustev v svoji psevdo — slavi. Oni toržestvujejo, kakor da bi bili popolnoma slepi. Povod so jim dala poslednje tedue z dejstva: obisk cesarja Viljema II., romunskega kralja, obeh v Budimpešti, in naposled do zvoljenje cesarja Frana Josipa; da se na njegove stroške v Budimpešti postavi 10 spomenikov osebam, poznanim ne iz madjarske, temveč ogerske zgodovine. Cesar Viljem je v odušljenem govoru proslavljal viteško madjarsko, jim podaril celó hrvatskega Leonida, ki se imenuje Zriny. hvalil je njih patrijotizem itd. Nemški listy erdeljskih Nemcev, potem velikonemški listi so kar strmeli, da more nemški cesar hvaliti Madjare, ko izpodkopujejo Nemce na Ogerskem in kažejo sovraštvo proti vsemu, kar je nemško celó v umetnosti itd. Erdeljskih Nemcev novine so silno strupeno izražale svojo nevoljo. Berolinska »Zukunft« pa je naravnost po Bismarkovih inspiracijah v posebnem članku »madjarske rapsodije« zasolila jo sedanji gospodovalni židovsko-madjarski stranki takó, da jej kar šumi po ušesih. Nemčija, kakor se vidi, hoče i nadalje puščati vlogo Madjarom, da ostanejo klin domačim Slovanom in da dolgi pomagajo pot pripravljati »Drangu« proti Vstoku.

Analogno. če ne toliko in tenzivno, je razveselil Madjare kralj Karol romunski. Ta je povdarjal ozko prijateljstvo z Avstro-Ogersko. Madjarsko-židovska žurnalistika je bila povabila v dri prebivanja rom. kralja v Budimpešti romunske novinarje v velike gostije, a poslednji so — izostali. Madjari so proslavljali uže zvezo z Romunsko, v Romunski so pa mladi in stari demonstrovali proti kraljevi napitnici in proti Madjarom. A tudi ogerski Romuni so očitno pokazali, da nočejo nikakega pomirjenja z Madjari. Romunska »Liga« pa je razglasila, da nobeno dobrikanje od madjarske strani ne ustavi njenega delovanja.

Romunsko hoče zapadna politika porabljaati proti slovanski politiki. Slovani pa je dobro umejo. No, naj se zapadna diplomacija druži kakor koli, sedaj hoče imeti tudi ona mir, in v tem se zлага trozveza z dvo-zvezo evropskih velesil, kater ima ne more izdatno nasprotovati Anglija.

Rusija. Dalje časa so se pripravljali, kakó bi zasnovali pravila kmetijskih društev v pomoč kmetijskih društev in pomoč kmetijstvu. Letos so jih izdelali, in so dobila uže potrjenje. Pravila so vzor za nadeljni razvoj takih društev, ki postanejo silno važna Po dru-

štvih bodo kmetje dobivali vse, česar potrebujejo za gospodarstva, pred vsem raznega orodja in blaga. Društva jim bodo prodajala tudi pridelke, torej ne bodo prisiljeni oddajati svojega blaga pod ceno, in potrebsčin zopet jim ne bodo treba kupovati predraga, ker društva bodo kupovala in prodajala na veliko in debelo. Sredstva bodo društva dobivala iz dežele članov; člen more imeti več dežele, a na zborovanjih ne več od 4 glasov.

Dne 15. oct. so odločili za postavljenje spomenika ve Vilni grofu M. M. Muravjevu, tistemu Rusu, ki je v svoj čas ukrotil poljsko ostajo v prisilinskih krajih. Ko je prišel med Poljake, videl je vesti se poljske moške in ženske, kakor vidimo dandanes na avstr. Primorskem irredentaše; nosile so ženske obleko žalosti; ruski vojak ni smel izpregovoriti po ruski, in Rus ni megal ničesar kupiti, če ni govoril poljski. Muravjev je učil Poljake, kakó se jim je treba vesti v državi; Rusi ne obžalujejo, da njegovi nasledniki niso postopali jednako.

Te dni so imeli v Theodosiji veliko slovesnost; praznovali so 60 letnico delovanja slavnega marinista, častnega člana Imp. akademije umetnostij, profesorja slikarstva Ivana Konstantinoviča Ajvazovskega, ki je vstvaril kakih 4000 slik in 2 njimi obogatil muzeje in galerije Evrope in Amerike. Car Nikolaj II. mu je podelil viteštvo reda kneza Aleksandra Nevskega. Na čast njemu so osnovali več stipendij in posebno mestno učilišče.

V Slavjanskem blagotvornem občestvu zasnujejo posebna darila za najboljše prevode na ruski jezik del prvih slovanskih pisateljev in obražno. Proti komu okt. odkrijejo v Tiflisu prvo kavkaško razstavo vrtnih kultur.

Srbija. Kralj Aleksander je 2 meseca prebival zunaj Srbije; sedaj pa, kakor poročajo, vrne se z očetom Milanom v Beograd. Vlada je med tem snovala načrt za izpremembo ustave, a ne slutijo nič dobrega, ker menijo, da Milan provzroči zopet kak »staatsreich«, in da spravi on zopet liberalno stranko na površje. Ubogi narod pa le ne pride do miru.

Indija. Anglija ima nakrat opraviti tudi v Indiji, kjer jej vstajajo razna plemena sosebo ob afganski meji. V imenu islama se čete zbirajo z očitnim namenom, da bi kar možno osvobodile plemena od angleškega gospodstva. Anglija sama ima v Indiji razmerno jako šibko vojsko, in še v tej je več indijskih nego pa vojakov angleške krvi. Angleška vlada je poslala mirit nekaj tisoč vojakov, a vstajne čete derejo dalje in so premagale uže nekaj pozicij, sosebo obmejnih tvrdnjav. Novine v obče označujejo položanje kot resno in za Anglijo opasno. Sedaj tudi razkrivajo obče vzroke nezadovoljnosti azijskih plemen z angleškim izsesavajočim sistemom. Dolgotrajni glad ljudstva se je preziral, in še podpora, katero so zbirali v sami Indiji, se je delila samovoljno, nezadostno, ter so delivci angleške krvi za to delo dobivali preveliko odškodnino. Ob kugi se tudi ni dovolj človeški postopalo. V obče pa je sistem angleškega vladanja podoben sistemu starih Rimljanov za časa imperatorjev, ko so podjarmljevali tuje dežele, da bi jih kar možno izmозgavali ter potem v Rimu in po kopališčih živeli v največem razkošju. Angleži smatrajo indijska plemena za nižo vrsto in za jednaka dela, kakoršna izvršujejo angleški uradniki, dobivajo ona manjšo plačo, torej kakor dandanes

v Evropi ženske, kolikor se nameščajo po raznih uradih. Tudi ne dobivajo še toliko sposobni ljudi viših stopinj v službah. Zakoni so dobri, pa samo na papirju. To zopet spominja na nemške, poljske in madjarske hegemoniste v Avstro-Ogerski, kjer potiskajo negospodovalne narodnosti v ozadje in izrečno na niže stopinje veljave. Tako postopanje tudi v potrpežljivih in mirnih indijskih plemenih vzbuja nevoljo, in ta je sedaj izbruhnula v nekaterih delih sosebo muhamedancev. Ti bi prišli rajši pod Turčijo, katera je zopet pridobila v Aziji, odkar je letos otepla Grke. V Carjigradu samem se utvrjuje misel in želja, da bi spravili ves muhamedanski svet pod turškega sultana, pavi-slamizem je nekako na dnevnem redu v Aziji, kjer so se radovali vsake zmage Turkov nad Grki. Tista Anglija, ki je zakrivila toliko preliti krvi v turških deželah, dobiva ali pa dobi prej ali poznej plačilo za svojo svetovno sebičnost in požrešnost. Evropa je Anglije uže sita; siti pa so je tudi Azijati, in če tudi je Anglija v Indiji plemenom pobrala vsakatero orožje, dobé polagoma dovolj sile, da se je otresejo. Kakó vse drugače postopa Rusija z azijskimi narodi, in kakó je ravno radi svoje humannosti priljubljena pri vseh plemenih Azije! To pripoznavajo sedaj tudi Angleži sami, ki se bojé, da bi Rusija prodrla celó v Indijo.

Umrli.

Karol Bendl, slavni češki glasbenik in operni skladatelj je umrl 20. sept. v 56. letu življenja. Med deli njegovimi so: spe-voigra »Lejla«, narodna opera »Břetislav a Jitka«, »Starý ženich«, »Indická princezna«, »Černohorec«, »Čarovní květy«, balada »Švanda dudák«, »Karel Skřeta«, »Dítě Tábora« itd.; tudi drugih skladb je mnogo.

Književnost.

»Slovenka«. Glasilo slovenskega ženstva. Izšla je uže 20. št. Poleg raznih pesnij prinaša raznih poučnih obče in bolj narodne vsebine. Pišejo, kakor je umevno, najbolj rodoljubke, ki se kažejo živahne v pisavi in takó, kakor se nadejamo, pridobivajo vedno več čitatelje in čitatelej tudi po vnanji obliki prikupnemu listu. Izhaja v Trstu vsako drugo soboto ter stoji 3 gld. za vse leto, za naročnike »Edinosti« pa 2 gld. »Slovenka« izpolnjuje veliko in častno zadatko med Slovenci.

Poduk v Igrauju na citrah. Sestavil Fr. S. Koželjski. Založil L. Schwentner, knjigotržec v Brežicah ob Savi. 1897. Str. 73. Cena 1 gld. 30 kr. V jako čednem izdanju vrsté se poleg neobsežnega teksta poučnega primerne vaje iz znanih slovenskih melodij.

Naše Doba. Revue pro vědu, umění a život sociální. Redaktor prof. dr. T. G. Masaryk. Vydavatel Lichner. Izdání je završilo ravno sedaj svoje IV. leto. Letos smo uže navedli več razprav in spisov iz tega mesečnika. Spominjamo na naslednje naslove: Byron a Kollár. Čisté němectví. Humanita a národnost. Moderná hospodářská. Poměry živnostenské výroby v Čechách před zavedením svobody živnostenské. Rusko od smrti Alexandra II. Socialisté a obnovení Polsky. Týden na všeruské výstavě. Význam a původ t. zv. základních práv v moderních ustávkách. Ženy a studium lékařství itd. V vsaki št. se vrsté razgledi politički, gospodarski, soc., novinski, kritike, poročila. Stoji na leto 7-10, za 1/2 l. 3-60, za 1/4 l. 1-80. Dobiva se po knjigarnah in pri založništvu Jana Laichtera na Kral. Vinohradech, Žižková ulice 10.

Illustrované dějiny světové. Sešit 1. Cena sešitu 25 kr. Dr. Jar. Kosina. Nakladatel Jos. R. Vilímek v Praze.

Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví. Sepsal Adolf Peter Záturcký. Předloženo dne 21. května 1896. V Praze. Nákladem České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. Tiskl Alois Wiesner v Praze. Vel. 8°. Str. VI+390. Slováci in Slovani so dobili s tem delom volik duševni zaklad; ta zaklad ni nov, a je shranjen, da se ne izgubi slovanskemu duhu. Slovaški rodoljub in pisatelj je 30 let marljivo zbiral narodne

prislovice ter jih sistematično razdelil; češka akademija je pa to delo založila in s tem več storila za Slovane, nego pa s kakoršnim koli delom nedogranega raziskovanja. Slovaki seveda so prvi, da se oduševljajo nad literaturnim spomenikom, kakor to delo imenujejo in obznačujejo „Nar. Nov.“ Ta list povdarja, da duh, ki je porodil slovaške pregovore, prislovice, je jeden in isti slovanski dah, in v tem smislu mu pripisuje tudi pomen vseslovanski. Drugi Slovani bodo imeli priliko primerjati slovaške prislovice s svojimi, in izvestno zasledé ne le sličenosti, podobnosti, temveč tudi enakosti po mislih in oblikah. Slava Zátureckému, postavivšemu narodu, Slovanom v obče in sebi tak dostojen spomenik, da ga prvo slovaško glasilo prištevajo v vrsto Karadžića, Šafarika, Čelakovskega, A. M. Veselovskega, Szrezniewskega, Šuleka itd.

Најлешне ериске народне пјесме из збирке Вука Ст. Караджича. У славу и спомен преноса земних остатака из Беча у Виотрад г. 1897. У Новом Саду, 1897. Ц. 30 нч.

О воцарството въ Сърбия, Босна и Херцеговина, отъ Стефанъ Т. Гудевъ, инспекторъ по лозарството при М-то на търговията и земледелието. София, 1897. Та за gospodarstvo važna knjiga je spisana na ukaz bolgarskega ministerstva.

Въра и Разумъ, Nro. 16, ima razprave: Св. Левъ Великий, его жизнь и творения. И. Дроздова. — Православная догматика и религиозно-философское умозрѣние. П. Тихомирова. — Золотые стихи Платонарьевъ съ комментариемъ Гьеркола философа. Проф. Г. В. Малеванскаго. Izdanie izhaja po 2krat na mesec v Charjкову in stoji zunaj Rusije 12 rub. na leto. Ima večake, znamenite cerkvene in modroslovne pisatelje med sotrudniki, ki razpravljajo vprašanja v lepem, prek in prek dostojnem mirnem slogu.

Am Scheidewege. Politische Betrachtungen eines Oesterreichers. S. 40. 8^o. 30 kr. Verlag von Moritz Perles in Wien, 1897. Ta brošura, ki jo je spisal najbrže kak židovski parlamentarnik iz obližja prof. Süssa, dokazuje potrebo sprave narodov s pomočjo posebnega zakona, sprejetega v drž. zboru. V tem pogledu zaostaje za tistimi, ki zahtevajo zakon v smislu juristiških organov za vsak narod posebe. Bavi se pa tudi z moralno stranjo ustavnega in parlamentnega življenja ter obsojuje dosedanje postopanje na to stran. Knjižica kaže tudi napredek, ker prihaja z nemške strani, kjer se bojé — Slovanov in njih stremjenja.



Vabilo na naročbo.

Tisti, ki so bili plačali l. 1896 za vse leto, so dobili z 12. št. t. l. svojo naročnino pobotano, tako da mi nismo takim naročnikom nič več dolžni. Te prosimo vljudno, da nam ostanejo zvesti i v bodoče, in da nam pošljejo naročnino 2 gld. 50 kr., oziroma 2 gld., do konca leta. Med njimi je par takih podpornikov, ki so lani in letos plačali po celoletno naročnino. Tem se posebe zahvaljujemo.

Tisti, ki niso plačali letos še nič ali le za pol leta, naj blagohotno kmalu doplačajo do konca leta.

Stare dolžnike pa vljudno opozarjamo na njih dolžnost, in da bi nas ne silili iskati naročnine po drugih, za nje in za nas jednako neprijetnih sitnih potih. Mi nimamo ne kapitalov, ne svojih tiskaren, ne inseratov, ne posebne reklame; navezani smo na naročnino in kako skromno podpora jako redkih posebnih podpornikov; zato toliko bolj priporočamo, da bodi vsak naročnik vreden in zajedno točen pri doplačevanju naročnine za „Slov. Svet.“

Prijateljem in somišljenikom se v novo priporočamo, naj bi skušali pridobiti nam novih naročnikov. Če gledamo, kaka mnogovrstna propaganda se dela pri razprostranju drugih, tujih in tudi nekaterih slovenskih listov, ne bilo bi odveč, ko bi se naši somišljeniki nekoliko zganuli v pomnoženje naročnikov in ne le čita-

teljev. Na Slovenskem so menda sosebno nekateri voditelji takih nazorov, da se ne naročé na list, če jih ne hvali ali vsaj ne graja; „Slov. Svet“, žal, ima s svojega stališča, le poredkoma priliko, soglašati s politikovanjem raznih zastopnikov in delovanjem kakor si bodi javno nastopajočih prvakov. Vsled tega ni dobil tekom desetih let milosti, da bi ga podpirali take vrste gospodje. Med državnimi in deželnimi poslanci našteješ malone na prste jedne roke tiste, ki so naročeni na „Slov. Svet“, in vendar so ravno oni v smislu razlaganja našega lista predlagali in sprejeli n. pr. na vseslovenskem shodu resolucijo o nacionalni avtonomiji. Češki in drugi slovanski zastopniki podpirajo liste, ki imajo v svojih programih važne točke narodnega stremjenja; no mi smo toliko neskomrni, da smatramo tudi program „Slov. Sveta“ važnim, in vendar, kakor povdarjano, je le malo tistih, ki imajo med narodom prvo besedo, med naročniki „Sl. Sveta“. Ali bode bolje? Mi dvomimo, ker majhni narodi imajo običajno le premnogo malenkostnih ljudij tudi med svojimi prvaki in veljaki; zato pa se toliko bolj opiramo tudi na moralno sopomoč tistih, ki so od začetka do danes ali v obče naši dejanski podporniki in somišljeniki.

Hrvatska dijaška mladina, in kakor nam je znano, tudi dijaki drugih Slovanov, moralno podpirajo „Slov. Svet“; koliko slovenski dijaki stvorijo v tem smislu, je znano bolj njim, nego nam, priporočamo se pa tudi njim; najbrže jim bode to kedaj še koristilo, za kar nam ni treba navajati niti dokazov. Izjavljamo pa, da imamo tudi za dijake polno torbo, katero bi začeli radi kmalu prazniti v njih in interesu slovanske stvari.

Uredništvo in upravnništvo „Slov. Sveta“.



Upravnništvo „Slov. Sveta“ ima na prodaj: 1. Nekoliko iztisov vseh letnikov „Slov. Sveta“, in sicer po 2 gld. 50 kr. s poštnino vred. Poluletnik od 1896 stoji 1 gld. 10 kr. V letnikih 1889—90, 91 so kritični zgodovinski spisi o bistvu cerkve, o julijanskem in gregorijanskem koledarju, o rimskem obredu itd., na kar opozarjamo sosebno svečenike katoliške in pravoslavne cerkve. — 2. Ruski prevod Levstikovega „Martina Krpana“, po 15 kr. knjižica. Prevod je tistega slovenskega rojaka prof. M. Hostnika, ki podeli sedaj Slovincem rusko slovnico in ruski slovar. — 3. „Rusko pravopisanje“, katero je sestavil ruski strokovnjak in Slovincem preložil dr. Jenko. Izpis stoji 10 kr. — „Naši knjižni grehi“, kritični spis prof. M. Hostnika, ki je pokazal na mnogo hudih napak naših domačih slovarjev, slovnice in knjig. Stoji 12 kr. — 4. „Neumorna gospica“ ali „Zapiski kmetske učiteljice na Ruskem“. Čitatelj spozna iz tega spisa, koliko more rodoljubna ženska stvoriti blagega o šolstvu. Ta spis podarimo tistim, ki se naročé skupno na prve tri knjižice. Če so oglašé srednješolci za 10 eksemplarov vsake knjižice, dobé po 1 iztis brezplačno. — 5. „Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen“. Brošura, ki pretresa politiško zgodovino in programe vseh avstro-ogerskih Slovanov, stoji po znižani ceni 55 kr. Iz nje more čitatelj sam razsoditi tudi to, koliko je vredna sedanja večina avstrijskega državnega zbora.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravnništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII., Hofstall-trasse Nr. 5.